

S6 195 — GIÁ 0540

19 MARS 1944

Trung-Bắc

Chủ-nhật

NGUYỄN DOÀN-VƯỢNG CHỦ-TRƯỞNG

Một bài thơ xuân bằng ảnh của Võ An Ninh

Tuần-lễ Quốc-tê

Ở mặt trận phía Đông Âu, trận đánh chủ yếu nhất và đang làm cho cả toàn cầu hồi hộp là trận đại tấn-công của Hồng quân ở khu Ukraine từ hạ lưu sông Dniepr đến Luck ở Ba-on trên một khoảng dài tới sáu bảy trăm cây số. Sau trận rát rít này từ hơn tuần lễ nay quân Nga tiếp đánh mỗi ngày mỗi mạnh có lẽ đánh quyết một trận lớn ở vùng này trước khi đến mùa hè. Quân Đức tuy kháng chiến rất mạnh, nhưng Hồng quân vẫn tiến được ở hai đầu môt trán, nhất là ở về phía đông khuỷu sông Dniepr, Hồng quân đã vượt qua được sông Izul, một con sông chảy ra cửa sông Dniepr, và đã hạ được thành Uman một thị trấn lớn ở miền trung Ukraine. Tuy Đức nói, quân Đức bỏ thành Uman là để tránh nạn bao vây, thu ngắn chiến tuyến và như mới có thể kháng chiến một cách mạnh mẽ hơn.

Mục đích quân Nga trong trận đại tấn-công này là để cắt đứt con đường xe lửa từ Lemberg (Lviv) thuộc đất Ba Lan cũ cho đến Odessa một hải cảng ở phía nam Ukraine là đường sắt đặc biệt. Anh đã ra lệnh gởi hối các kỵ-sư và tên-khướu Anh ở Nam Nga. Trong trận tấn-công lớn lao này, Nga đã dùng với 35 sư-đoàn bộ binh, 8 lô quân-thiết-giáp và rất nhiều quân cơ giới hóa.

Nga tập-trung nhiều quân như thế và luôn luôn tấn-công một cách bất ngờ ở khắp mặt trận ở Luck, Jampol, biên-hàng Lô và Ba Lan và trong khu khuỷu sông Dniepr.

Mặt trận chính của quân Đức vẫn giữ được toàn vẹn nhờ phương pháp chống cự bằng điện. Hồng quân đem toàn lực đánh mạnh oai tâ, hùu - dực quân Đức. Cuộc xung đột hãi sicc ác liệt ở khu Krivourog. Trong khu nay quân Nga đã tiến sâu 11 km nhưng Đức đang phản công dữ.

Có một đồng bạc mà muôn làm giàu nhanh chóng và lương-thiện thì chỉ có cách là: MUA VÉ XÔ SƠ ĐÔNG-PRĂP

Ở tả ngạn, khu biên-thủy Ba-Lô, quan Nga vẫn tiến về phía Nam để chiếm đường xe lửa Lemberg-Odessa. Quân Nga đã vượt qua đường xe lửa đó trên một khoảng rộng hơn 40 cây số, nhưng hiện đang bị phản-công nặc phải lui lại. Quân Đức vừa khắc phục được thành Tarnopol mà quân Nga chiếm được từ ngày trước.

Ở các khu khác, khu trang-vương và khu Bác, quân Nga vẫn tấn-công ở ai nhưng quân Đức vẫn giữ được tinh-thể.

Tại Ý vì thời-tiết xanh nên mỗi trán vẫn kém về hoạt động và từ mỗi tuần lễ nay vẫn không thay đổi.

Một trận không-chiến ở Tây Âu vẫn rât dữ dội. Ngoài những trận đánh các thị-trấn ion và kinh đô Berlin quon luon, không quân-Anh. Mùa lâ đánh cá các căn-cu ở Pháp và vây rôi đã đến đánh phá ba xưởng chế-tạo phi-cô của Đức trên đất Pháp.

Cuộc chiến tranh ở miền biên-giới Áo-Đô Dien-dien vẫn tiếp-tục và quân Nhật Áo đã khởi cuộc tấn-công vào các đội quân Anh, Áo đang ở Tidim trong thung-lũng con sói Manipur. Hiện quân Nhật đã tha được tân-tuyn trong khu nay và các aqo - quân Pat-chau mà Anh e-o di u-uoc; để che đạn cho họ đã bị thất-bại.

Về tình-hình quốc-đế, vẫn-de Thổ-ni-ký vẫn được dư-luật quắc-le và ý định một cách đặc biệt. Anh đã ra lệnh gởi hối các kỵ-sư và tên-khướu Anh ở Thổ và có lẽ sẽ định việc gởi cao-xu và dồn-hỏa là hai nguyên-liệu rát cần thiết cho Thổ hiện nay.

Hãy mì dì i những kẽ ích kí, những kẽ lười; biếng, những kẽ one dai

GIA MUA BAO			
	May năm	6 tháng	3 tháng
Bắc-kỳ, Trung-kỳ ...	15\$00	9\$50	5\$00
Nam-kỳ, Cao-môn, A-i-ao	20,00	10,00	5,50
Ngoại-quốc và Cộng-sô	40,00	20,00	10,00
Mua bao phải trả tiền trước mandat xin-de:			
TRUNG-BẮC CHỦ NHẤT, HANOI			

TUẦN-LỄ ĐÔNG-DƯƠNG

— Muốn cho sự kiểm-sát việc phân - phát gạo được hiệu-ghị-kém hơn, từ ngày 1er Mai 1944 những người ở Hanoi có các cờ-ghị-dinh phải trình ở ty-giao-thứ mua gạo thông-nhất và các cờ-ghị-dinh, một trong hai thứ sau đây:

1) Thủ-thu-thân Hanoi hay thủ-thu-thân nhà quâ-dưới 5\$

2) Giấy nộp thuế Hanoi cho những người có thể nhà quâ-ngang hay trên 5\$.

Những lệnh lệ nào trái với nêu điều lệ kể trên đều bãi-ck.

Saigon-Cholon — Quan-Quản-trưởng Địa-phuong cho dân chúng hay rằng sự phân-phát nước uống trong Địa-phuong Saigon - Cholon sẽ ngừng từ 9 giờ rưỡi tối đến 4 giờ sáng cho tời khi có lệnh mới.

Và cầm ngài các công-sô và tư-gia không được phép dùng nước máy để tưới vườn-cánh, bồn-cô, vườn rau v.v.

AI-trai lệnh sẽ bị chiek việc sở Cảnh-sát, sở Tạo-tac và sở Vệ-sinh của Địa-phuong làm biến-bản và bị phạt.

— Quan Toàn-quyền đã ký nghị-định ngày 26 Fevrier 1944, đặt một thử-thu-thân dành vào ruou ta và các thứ thuốc-lao-thuốc lá.

Thử này sẽ tính bằng số thừa của giá-bán theo giá-hội-dòng-trú với giá-bán định trong nghị-định 8 Mai 1943.

Những người có các cờ-ghị-dinh ở Hanoi, bắt-cứ-thuộc tài hàng nào cũng được mua-muối cùng với ngày mua-gạo tại nơi mình mua-mua gạo và 6 tháng Mai và 10% lương-kế từ ngày 1er Fevrier 1944.

Nghị-định 20 Fevrier 1944, công-chuôc đã được tăng-tiền pha-cấp khu-vực, nay tại được tăng thêm về khoản lương

não cũng vậy trừ những sự thay đổi do thời-đi-hết-huoc.

— Hồi 1er Mars phòng Cảnh-néng Bắc-kỳ đã báo đế các nhà trống-trợt và canh-nông biết rằng bắt đầu từ 1er Fevrier 1944 việc bán-dầu-tháp (huile d'clairage) đã được tự-do. Các nhà canh-nông và trống-trợt có thể mua dầu-tháp ở các nhà đại-ly hàng-dầu France-Asiatique của Pétroles.

— Quan Toàn-quyền đã ký nghị-định ngày 2 Mars 1944, quy định việc huân-bán và chở-huân-hàng-không tại Đông-Dương-trú tỉnh Haut Douai,

Những người đã được trung-thâk hay có giấy-phép lấy nhapa-thông-công những tu-nhân có gióng-thông lầy nhapa-phai-dau-tat cả số nhapa-thông lầy được lời-nhưng-xuống-nhapa-thông-chinh-thuc được phép chub-hoa-nhua-thông.

Tuy nhiên, ông-chánh-sô Kinh-tế có thể cấp giấy-phép riêng cho bán-nhua-thông-tu

nhapa-thông-công những tu-nhân có gióng-thông lầy nhapa-phai-dau-tat cả số nhapa-thông lậy được lời-nhưng-xuống-nhapa-thông-chinh-thuc, cùng số nhapa-thông-tu-chi-hoa.

Những người buôn-bán hay dảng-nhua-thông không có giấy-phép sẽ bị phạt.

— Hồi 1 Mars, quan Toàn-quyền đã ký nghị-định cho các công-chi-ết-nghiêm-Nam-Sau-đeo

chinh, thế là mọi phương-pháp du-định về lương-bổng của công-chi-ết Đông-Dương đã được thi-hành.

— Quan-phó Toàn-quyền vừa ký-nghị-dinh cho phép số Hòa-xa đặt thêm tiều-xe-ang-bo-đo hành-khách phải trả khi phai-dap xe-lửa qua nơi-tang-be, tức những nơi-duong-đit bị cắt-tắt.

Mỗi hành-khách bê-hàng-trên phải-giá-thêm, cứ mỗi-cây-sô tảng-bo-đo 2 hào.

Mỗi hành-khách hàng-tu-phát giâ-sử mỗi-cây-sô tảng-bo-đo 5 xu.

Tảng-bo-đo, cứ mỗi-cây-sô tảng-bo-đo 4 hào.

Dưới-một-cây-sô tảng-bo-đo coi như một-cây-sô.

Những ai-nhà có tè-chéc-e-tảng-bo-đo, những-thời-ky đặt-tiều-e-tảng-bo-đo riêng-mỗi-noi, sẽ do ông-chánh-sô Hòa-xa định và cho yêu-giá-bao-sô cho công-chi-ết-nhi.

— Bắt đầu từ 2 Mars 1944 cho đến-khi-nào có lời-quyết-đinh khác của nhà-câm-quyền, những-rap-hát, chiếu-không và phòng-âm-nhạc hoặc phòng-biển-diễn trong Địa-phuong Saigon - Cholon, mỗi-tuần-lỗi chỉ được phép dien-bon ngày mai-thi; thứ-ba, thứ-năm, thứ-bảy và chủ-nhật, và mỗi-ngày chỉ được dien-tu-6 giờ, 10, 12, 14, 16, 18, 20 giờ.

Tren-siu-lan-nhieu-by-cum-nghị-việc-dùng-quai-may-nay-de-lam-mat-hay-dien-hen-khang-khi-pheng-dien.

— Hội-Khuyển-hope Nam-kỳ đã-lặng-thect-Hoàng-quin-Hoa-mot-giờ-thường-vi-ten «Danh-tu-hoa-hoc» và-Mang-hac «La-van-Nghe» moi-giờ-thường-vi-cuon-alien-ho-la-

HỮU VÀ TÀ, tượng-trung của bán-ý-thức

Tả và Hữu, ngoài cái ý-nghĩa khu-biệt về phương-hướng, đối với những dân-lộc cõ-so, dân-tộc bồi Trung-cõ và các dân-tộc phương Đông hiện giờ, còn có một ý-nghĩa huyền-bí khác nữa. Gần đây, hai từ-ngữ đó lại có một mǎnh-lực tượng-trung thật là quái gở đối với cả các dân-tộc vẫn-minh trong hoang-cầu.

Ngày nay, những quan-niệm về tả hữu gây nên những phong-trào chánh-tri, đối với quần-chúng, có ý-nghĩa rõ-rệt, có cựu-canh phán-minh. Phái Tả chủ-trương chánh-sách quốc-tế-hóa, chánh-sách xóa bỏ hết các biên-giới giữa các quốc-gia; phái Hữu chủ-trương chánh-sách quốc-gia và khu-biệt. Phong-trào hữu - khuynh thực hiện dưới dấu hiệu chánh-sách độc-tài, tức là quần-chúng, quốc-gia phục-tùng, một người chỉ-huy; một người thủ-lãnh hướng dẫn diều-khiển. Còn phong-trào tả-khuynh thực hiện dưới hiệu-quyền bá-chủ của quần-chúng. Như vậy là trong trường chánh-tri, Tả và Hữu nay đã có ý-nghĩa minh-bạch, nhất định rồi.

Vì rằng hết thảy các quan-niệm đều theo cuộc tiến-hóa thiên-nhiên, mà mắt cái nguyên-nghĩa, cái tinh-thần ban sơ, và sau cùng thường chí còn là những từ-ngữ về nghĩa. Khoa-học có cái nhiệm-vụ kiểm-tim, phát-minh các ý-nghĩa tượng-trung thời cõ mà tu-tuồng tru-tru-tuong gói ghém bên trong. Khoa-học phải làm cách nào để người thường thiếu-liệt hết cái mǎnh-lực của các ý-nghĩa tượng-trung cõ đó.

Còn cùi nghiên-cứu, thí-nghiệm, suy-nghĩ, tìm-tòi luôn trong hai năm trời ròng-

được những điều sau này về hữu và Tả. Vạn vật đều có một phía hữu, một phía tả; phía hữu thì được loài người qui chuộng một cách lâng. Loài người làm việc bằng tay hữu. Một người cũng bị ảnh-hưởng phía hữu, đến nỗi nhận xét sự vật cũng nhận xét phía hữu của sự vật rõ-rệt hơn.

Cuộc thí-nghiệm sau đây chứng thực cho điều đó. Chụp ảnh những bức tranh vẽ, nếu dè lén ngược hai phía kinh ảnh, phía tả lật sang phía hữu, phía hữu lật sang phía tả, thì những bức tranh đó sẽ hòa ra làm lác ngay, vì các bức tranh đó họa ra cốt lõi xác-thái về phía hữu.

Tuy nhiên vẫn có nhiều người thuận tả. Tuy rằng trong số thuận tả vẫn có một số thiên-tai lõi-lạc như Napoléon, Goethe, Beethoven, Léonard de Vinci... song phần đông đều là những người thê-thất hoặc tinh-thần bị suy-sút, hèn kém. Vâ-chẳng, người ta đã nghiệm rằng tại các dân tộc man-dã, số người thuận tả rất đông, và có khi số người dùng tay tả lại nhiều hơn số người dùng tay hữu. Các dân-tộc cõ-so cũng có điều đặc-biệt đó, trong các trạng-thái thuận-tả, ta kẽ cả chữ viết, viết từ tả sang hữu.

Về vật-loại, thì khó lòng kiềm được tang-chứng là rằng eo những thứ vật thuận-tả, dù đã thí-nghiệm ra rằng các cử động của vật-loại thường thường hướng về phía tả. Chẳng hạn như hươu hay hương-bằng sống phía tả; ngựa phông nước dài bắt đầu từ chân-tả, khi nhảy cũng nhảy chân-ta trước, dù bị người cùi-ta bắt phải nhảy chân-hữu trước. Các thú rùi như

tả và hữu ở đâu cũng được chủ trọng như nhau.

Tả là cái gì đau-dớn, ma-quái, nguy-hiem, nghịch-bạo, nhưng cũng là cái gì mǎnh-liệt ghê-gớm đáng sợ. Hữu là cái gì thiện, thuận, hợp-lý.

Trong ngôn- ngữ các nước, tả, và hữu nghĩa bóng đều trỏ cái nghịch và cái thuận, cái tả và cái chính, cái ác và cái thiện. Ma-quái bao giờ cũng thuộc tả-đạo và các việc huyền-bí; tôn-suhn bao giờ cũng bắt đầu từ phía tả. Chẳng hạn, như trong thánh-kinh (Bible) có nói một trận chiến-tranh về tôn-giáo, bảy trăm người thuộc bộ-lạc Benjamin đã được [tuyển] cùa trận, bảy trăm người ấy đều không dùng tay hữu.

Mặt người, cũng chịu ảnh-hưởng cái nguyên-tắc tả, hữu-dó. Chỉ dùng cách nhiếp-ảnh, người cũng thấy được rằng nửa mặt phía tả với nửa mặt phía hữu khác nhau xa tới chừng nào. Nếu người ta đem in ảnh hai nửa mặt phía

MỘT KHOA-HỌC MỚI MÀ CHÚNG TA ĐỀU NÊN BIẾT QUẢ

Nhân-sinh địa-du sẽ được nói đến trong một bài đăng T.B.C.N. số sau

T.B.C.N. từ số này sẽ tiếp tục mở những mục mới về thời-sự, văn-chuong và mỗi kỳ sẽ đăng một hay hai truyện ngắn của những nhà văn danh tiếng. T.B.C.N. sẽ không quên đăng những bài ca hoặc đài, hoặc truyen-tac. Hiện giờ, đương chọn lọc một truyện dài rất hay...

lý kỵ, viết có nghệ-thuật,
ai đọc cũng phải say mê.
Tác-giả là ai? Bón đọc

hữu của mình, hợp thành một cái mǎnh và đem in hai nửa mặt phía tả hợp thành một cái mǎnh khác, thì người ta sẽ thấy hai cái mǎnh khác hẳn nhau, tưởng chừng như mặt hai người vậy. Cái mǎnh phía hữu coi giống mặt mình hơn. Còn cái mǎnh phía tả thì không giống và có cái vẻ vô-hồn, nhưng lột hết những cái vết, cái sẹo của mặt. Mặt hữu có sinh-khí hơn, mặt tả thì coi bì hiêm, cái khé và cái khía lõi tinh-hồn, lai sặc-sảo hơn, nghiêm-nghị ma quái hơn.

Điều lâng-hơn nữa, là các tác phẩm nghệ-thuật cũng chịu theo luật đó. Chẳng những riêng tác phẩm nghệ-thuật Âu Mỹ là sản-nhi của một nền nghệ-thuật đã tiến-búi, ngay như các tác phẩm nội-họa, diêu-khắc của dân man-dã, của người Hilap, người Ai-cập, người La-mã cả đến các tranh vẽ của trê-thơ cũng vậy, mới lạ!

Cái luật ấy như thế này: phía hữu hợp với cá-tinh; phía tả hợp với phô-thông-tinh, với toàn-thể, với giây liên-lạc về chủng-tộc, với tinh-thần siêu cá-nhân, nhưng cũng hợp với tinh-thần tan-y và sự chết-chóc. Luật ấy đối với vật loại hồn-hữu bắt đì bắt-dịch ý. Ta thí-nghiệm bằng những mặt con-vật, thì ta lượm được kết-quả như sau này: phía hữu của con-vật cho ta thấy cái cá-tinh tiềm-tàng của con-vật, còn phía tả cho ta thấy cái phô-thông-tinh của cả một loài.

Ta thử thí-nghiệm nữa. Ta hãy giờ những bộ mặt-tả, và hữu-dó cho mọi người coi và bảo họ nói cho biết rõ cái tinh-tinh của mỗi bộ mặt. Họ sẽ phân-đoán đúng in những điều ta vừa phân-biện trên kia. Nếu ta giờ cho những người mắc bệnh loan-thần thi họ thích đoán những bộ mặt-tả, và chẳng còn nói-nắng lôi-thời gi, họ trông thấy những bộ mặt ấy là họ nói ngay tới chuyện chết-chóc. Những người lành-lắn vò-bệnh như chúng ta thi

hợp với chúng-loại, chỉ vì lẽ gi, nhiều người thuận tâ hén kém, chúng ta hiểu rất dễ-dàng, chỉ vì họ không có cá-tinh. Ngoài ra, cũng vì những lê trên, nhiều người thuận tâ lai là những nhân-vật siêu-xã-hội có những năng-lực mãnh-liệt của giông-nó, vượt lên trên những cá-tinh.

Người sô-so và loài vật số cùi-thực, tâ lai vì năng lực chính của họ chỉ là cái đặc-tính của chúng-loại, là sự sinh-sản. Ngày nay người ta sợ-hãi, để-phòng cái chán-sách tâ-khuynh cũng là phải, vì chán-sách đó kết-hợp cái năng-lực của chúng-loại để chống với cá-tinh.

Các đảng phái chánh-trị, các phong trào dân-chung, ngày nay thường hay dùng những biểu-tượng đê hình-dun chì-bưởng của mình. Chẳng hạn như phong trào báu-khuynh họ dùng chữ thập ngoặc làm biểu-hiệu. Chẳng phải tinh cờ mà họ lựa chọn cái liên-hiệu đó. Chính là do đặc-giác mà họ cảm thấy những liên-hệ huyền-bí sai khiến họ lựa chọn cái biển-hiệu đó.

Và riêng một cái biển-tượng Thập-Hoặc cũng dù cho ta nhiều ý-nghĩa về Hữu và Thủ. Vì cái biển-hiệu đó có hai thứ, một thứ chữ thập ngoặc quay về bên hữu, một thứ quay về bên thủ.

Chữ thập ngoặc quay về bên tâ nguyên gọi là «Zvastika», người Trung-Hoa dịch là van, nghĩa là mươi ngàn, nghĩa là tất cả các nước, tất cả mọi người, van nhân, van bang, van-quâc, quâc-té.... Theo tiếng Nhật-bản, thì «Zvastika» nghĩa là: đời sống bất-diệt. Theo Nhật-giáo, thì «Zvasti-

ka» hình dung cái kiếp luân-hồi bất-diệt, sự nhập thế và xuất thế, cái hữu và cái vô, cái xác và cái không. Vậy cái hình chữ thập ngoặc quay về phía tâ thuộc về những điều gì toàn thể công-cộng, phô-thông.

Hình chữ thập ngoặc quay về phía Hữu thi hình-dung cái búa của thần Thor. Thần này xưa dùng cái búa hình chữ thập ngoặc để phá tan Băng-Tuyết và Sa-Thạch là hai hang-hung-thần thù nghịch của loài người. Thần lại dùng cái búa ấy để biến các lực-lượng của tu-hành thành người, vậy đó là một biểu-tượng chiến-tranh, biểu-tượng của cá-thê đặc-thắng và áp-phục đoàn-thể.

Người thường không thấu-triết được sức hấp-dẫn và sự công-hiệu của những biểu-tượng đó, không hiểu đó là do những fuất-lệ huyền-bí của chỗ báu-ý-thức, tạo nên và chỉ là cái kết-quả của những nguyên-lắc căn-bản về Tâ Hữu mà ta đã nói ở trên vậy.

HUY-HOÀNG lược dịch.

PHẦM NGƯỜI VIỆT-NAM AT CÔNG PHÀI ĐỌC : Không-Tử học-thuyết

Một bộ sách nói về Không-học tinh-xác, đặc-biệt, khác-bản những bộ sách nói về đạo Không từ xưa tới nay bộ sách kiết-tác của Quốc-Học Thư-Xá, Sách gồm 5 cuốn, sẽ thành 3 pào, dâ ra pho I, do cụ PHẠM - QUYNH đê tra giá 4p80. Hết pho II, III sẽ ra tiếp nối năm nay.

QUỐC-HỌC THU-XÁ HANOI XUẤT-BẢN

MỚI CÓ BẢN : vọng tiếng chuông

• Một cuốn tiểu-thuyết đầu tay của NGỌC-HOÀN.

• Một cuốn sách già, đang trong cửa lối cũ thanh-niệm nam nữ.

• Một luồng gió mới trong rừng tên, khung Việt-nam hiện đại.

MỘT BÀI HỌC PHẨM - ĐẦU MẮT

Những đòn thò đóng đá giúp ông Kha-luân-bò tìm thầy Tân-thê-giới

CỦ MA RẤT MỚI CHO THANH NIÊN

Mới đây một vị giáo thu nước Anh, có diễn-giảng một câu chuyện cũ về việc ông Kha-luân-bò tìm được cùi đất mới là châu My ngày nay,

Bà vợ ông Kha-luân-bò tên là Mô-nat (Munis). Phu thمن bà vốn là thuyền trưởng. Sau khi vợ chồng ông Kha-luân-bò đã ở riêng, ông nhặt liềm đem hòn đảo Santo cho con gái làm của hồi môn. Nhận đó, đời vợ chồng mới ấy rời đến ở đảo Santo, kinh doanh việc làm ruộng. Từ đây, ông Kha-luân-bò thành ra một vị chia-điều-nhó-mô trên đảo ấy. Về phần kinh-tế có thể và tu và tu, vì những hỏa lợt trên đảo có thể chưng cấp để cho cắp uyên-wong đê au-nhan chúng sống đến giờ. Ngò đâu lại bị một tai nạn xảy đến, không thể bắt trú và ngăn ngừa được, trên đảo ấy sản một thứ thê đồng, bởi ấy càng sinh sản nhiều, nên hàng ngày chúng cứ kéo đến từng đàn hàng trăm hàng ngàn con mà phi hoai những đồng màu rộng lúa rất xanh tốt của ông đai tên bao nhiêu công của cây cay vun giòng. Những móng chông đèn ngày thu hoạch, không ngoài trong chục lát đều bị tan hoang. Mùa này sang mua khác tái nạn ấy cứ kéo-diệp diễn ra, sinh kế của ba-nae chẳng ông nhận đê báu-hut thê, bởi rất lớn. Chẳng thế có ô yến đê được mua, bởi vì chúng đánh phái từ bờ biển dài tối đep mà đập biển giao, là mua giá cao, mà

len lỏi môi sống được dây. Vì từ khi đến ở đảo Santo, đời khi ông đứng trên hòn bà, nhìn thấy những thầy ngời chết trời giông như người Mông-cô lèn-hèn, trên mặt nứa, ông nhận kỹ phương-huống những thầy chết ấy trời đến, nghĩ ra các nhà hàng hải cứ theo phia tây mà đi mãi, có thể di tái nước Trung-hoa ở Đông-Á. Nhận ý nghĩ ấy, ông liền quyết chí vượt hòn đê tìm đất mới. Năm 1492, ông đang thuyền buồm vượt qua Đại-tây-đường, tới được một đảo chia-Mỹ. Đại được chí nguyện rồi trở về nước, nhưng ông vẫn chưa thỏa, sau đê lại mấy lần vượt bèn nữa, lần lượt thu được các đảo Tây Án-dơ và bờ bắc Nam Mỹ-châu.

Ô đời này đã đánh có người vi cảnh ngộ tội mà làm nên được sự nghiệp; nhưng trái lại cũng có người gặp phải cảnh ngộ xấu mà biết lòng gắng chí, làm nên được sự nghiệp lớn lao, khiến người đời đều phải kính-phục. Như ông Kha-luân-bò này, chỉ vì gặp phải cảnh ngộ không tốt, mới tìm ra được cùi đất mới. Không thi cùi đất tội đep ấy, bao giờ đê tìm kiếm được mà chính ông Kha-luân-bò cũng chỉ mường-thu cái cùi với thử-tâm thường trên hòn đảo nhỏ nhất kra, trê rời rai, già rồi chết một cách đep vui còn ai biết tới? Ché này, những cảnh ngộ Kha-khai-é-le, chùa hòn đê làm ngay trê được liền do cái mực ca-nham

CĂN-BẢN NỀN HÒA-BÌNH CỦA LOÀI NGƯỜI

Trong đời này thường xảy ra những việc ngang trái, bô công-ly sinh cường-quyền, nếu là một người thi lấy người khác làm hi-sinh, nếu là một nước, thi lấy nước khác làm hi-sinh, nên các cái như văn-học, chính-trị, khoa-hoc, tôn-giáo, quan-bì, ngoại-giao, kết-thay chỉ như cái đang dê làm việc riêng, cái mồi hường cùi lợi lớn. Cái cờ sinh ra mỗi tê hai ấy, hả chẳng phải vì dục-vọng quá to, cung-cấp không đủ, nên không được, thi phải giờ những ngôn lối khôn cướp khéo đê chánh? Cho nên muốn dẹp yên nan phản-tranh của loài người, giữ gìn nêu hòa-binh chân-chinh, tất phải lấy việc gọi tên các dân-tộc trên thế-giới. Cố thực hành chủ-nghĩa lao-công-tiết-due, làm cách châ-truong sáu chúa tần gõe. Nếu không thể e rằng những suôc cách-mệnh về sinh-kết trong xã-hội, những cuộc chiến-tranh kinh-tế trong quốc-tế càng ngày càng diễn ra, càng diễn càng dữ-dội, mà nền kinh-phuc hòa-binh của loài người, chẳng bao giờ thực hiện được.

Ngày nay, cuộc thế-giới dai-chiến dù còn dang dở trong thời-kỷ kinh-liệt, nhưng đã đây đều đã thấy sôi ruột nóng lòng mong mỏi phút hòa-binh chóng khắc hiện. Biểu châ-truong trong sự mong mỏi chung ấy, là tru bô, cường-quyền, hanh-khô vỗ-lực, mà cách giữ trong từ ngữ, giữ vững trung gốc, lại chí cốt ở chỗ mai người đều phải eo-long tinh-nghé, nhanh kha làm việc, nhằm bắt lồng dục mà

bình trong thế-giới, có thể giữ được. Đó là điều người ta bảo cách giải-quyết tận căn-bản cái vân-dê hòa-binh của loài người.

Về thuyết lao-công-nghĩa là chịu khó làm việc từ xia vân-dinh có hai là *lao-tâm* và *lao-lực*. Sự sinh-hoat của loài người vì có chia việc như thế, mới đều được đầy đủ sự cần dùng, không thi sẽ thấy khổn-khổ ngay. Vì như thán một người có tam-linh đê gir sự tri-giác, có chi-thê đê cung sự vân-dinh, hai phần ấy đều đủ, mới là người kiêm-toàn, thiếu một tết thành người tam-phê vê dụng. Cho nên tam-linh và chi-thê, đều là yếu-tố sinh-lòn của cá-nhanh không thê đê một phần nào bị hủy-hoại. Họp cá-nhanh mà thành xã-hội, những người lao-tâm và lao-lực đều là những phần tử làm nên xã-hội, những xâ-vien có ích cho loài người, dê không thê thiếu một phần nào, thi không nên có sự chia rẽ. Ví-thi thế-giới không kèn người bắc nǎo, ở chung quanh minh, đều có những người lao-lực cùng tiếp-xúc, đó là vì sự sinh-hoat cần phải như thế. Nhưng hoặc có kẻ cho sự giàu sang vê vang của riêng minh, cùng sự ngu-hèn nghèo-khổ của kẻ khác, là lẽ đương nhiên, koie cũng có người nhận ra đó là không công bằng chinh-dâng, đó là vê luong-tâm của cá-nhanh mà thôi. Một vĩ-nhân đời gần đây là hạng quí-tộc nước Nga, lại là một đại vân-hào, Tolstoi thường đê minh trong giới lao-dong, hàng ngày cung-bon ấy làm báu-bạn, lại tự tay làm các công việc đối với

phá-trú. Riêng về dân-tộc phương đông lại càng quá lầm. Đó là một ngô-diêm lớn cần nêu sra đòi.

Phàm những người đã thành-niên, đều phải làm việc, hoặc dùng tri-lực đê chỉ dẫn, hoặc dùng thê-lực đê làm-lung, vê thi giờ và tiền luong làm việc, lấy biuh-dâng làm nguyên-tắc, hon kém nhau là một lê ngoài, nếu vi sự thế bỏ bê, không thê xếp bằng ngay được, cũng không nên đê cách nhau quá xa, khiêng cho một bên có chỗ khó chịu. Làm được như thế bao giờ lại có những cuộc tai bâi-công như đã xảy ra ở nhiều nước mấy năm trước đây?

Còn có những kẻ không khôn-nhóe mà ăn, trù những người già, bê, tàn-tật ra, đều phải tìm cách để tài-chê đi. Nhà văn-hào Ruskin nước Anh thường nói: « Người không làm việc, thi không nên ăn ».

Ở nước ta đây, tình-luoi-bieng hình như thành một liêt-tinh chung của một số đông người, vê hàng dân du-thủ du-thực đê nhận thấy đã đánh, ngoài ra còn nhiều hàng người bê ngoài dù không phải du-thủ du-thực, nhưng thực ra chúng chẳng làm việc gì ích-lợi cho ai, mà chỉ ăn bám vào người, hay bô-lết của người khác mà ăn vậy. Muốn bô cứu tình-trang chênh-lệch và có nguy hại cho xã-hội đó, những hàng du-dân du binh đó, kip men bài trù, và thực hành chê-dô công-dịch, khiến cho những kẻ có hại sra xã-hội, trở lại thành ra có ích.

Về thuyết tiết-dục cũng có hai: một là tương-dối, hai là tuyêt-dối. Nguyên-lòng

dục-vọng của người đời, xét theo vê sinh-lý, có cái cần, có cái không cần: các việc ăn mặc ở di là những việc rất cần, chui-bởi dâm-dât là những việc khêng cần; cái cần phải có sự cung-cấp tương đối, cái không cần tài phải tuyệt đối bài-trù, điều đó là ở sự giáo-dục lương-thiện và phâc-ap, khien trong khoảng các cá-nhanh, đều có sự hành-vi kinh-tế tự động, mà cũng phải nhờ sự têc-dụng vê chính-trị, đê dâng buoc giři gìn.

Trong thời-kỷ chiến-tranh này, các nước đều thi-hành việc hanh-chê các thứ ăn uống phuc-dung của nhân-dân. Xét ra việc hanh-chê ấy ở hodie thường cũng nên thi-hanh, vì trong xã-hội có một số đông hê-oung-xa-cục-xi, ảnh-hưởng của chúng, sẽ làm hại đêen quyền-lợi sinh-tồn của một số đông người, làm cao họ phải hâm vào vòng cung-khê. Muốn trù tê kỵ, nên phải có phuoc-phap hanh-chê nhất định, đê mura sự phân-phối binh-quân, mà riêng đối với một nước làm hàng du-dân như nước mình, lại càng nên làm lâm.

Nói tóm lại, chủ-nghĩa lao-tông là hanh-quân sự gánh-vác, chủ-nghĩa tinh-duc là đê hanh-quân sự huống-thu. Hai cái ấy đều phải giúp nhau cung-lam, rồi sau loài người & voi nhau, mới có thể đê hết tai-lực, đê cứu những cái ellen đêp đê phe huy cái tinh-thần hê-trợ naru toon, nên phúc lợi rất lớn. Con đường chót hòa-binh của loài người, do đó mà xây nên vậy.

PHÙ-SƠN

ĐÃ CÓ BẢN:

LY TAO

CỦA
KHUẤT - NGUYỄN
(Một trong số sách tài liệu của Thủ) - Bản dịch của NHƯNG-
VONG - Năm in kinh 1770. Bản Hồi 5 màu giả 8p.

Cung-một lượt đã phát hành

SẮP CÓ BẢN:

**TRIẾT HỌC
ARISTOTE**

Một trong những tác phẩm triết-vi
đại nhất của ta, nay nhân
loại...
Tất hoa bài ngắn, gồm
hai mươi chương, kinh-thi-thay

thực hành chả nghĩa Đại-Á, sự quan hệ của các nước ở nội bộ Á-châu phải như thế này:

Các nước Á-châu đều phải cộng tác mật thiết với nhau để dần bước di lên, trao đổi các vật có, không, thừa, thiếu cho nhau. Trong các nước, nên giúp đỡ nhau làm điều phải, nếu lỡ ra có sự trở ngại cũng nên hết sức tránh nạn chiến tranh. Chả nghĩa Đại-Á không tán thành sự anh em giết hại lẫn nhau, lại càng không tán thành sự anh cướp nước của em. Nếu quả Á-châu có vì có bắt đắc dĩ mà xảy ra nạn chiến tranh, thì cái thái độ của nước thắng lợi phải là « đánh nước ấy, cứu dân ấy mà không chiếm đất nước ».

Đó là đối nội. Còn đối ngoại thì sao?

Chả nghĩa Đại-Á là cùng các châu hòa hiếu, không phải là chỉ cốt làm cho Á-châu thành một đồn lũy đồi địch với các châu khát, tức là đem Á-châu phản-vịnh cường thịnh cùng các nước trong các châu cư xú hòa bình. Chả nghĩa Đại-Á là một chả-nghĩa tiêu trừ chiến-tranh chứ không phải là chả-nghĩa gáy nén chiến-tranh. Vì tư-lưỡng trung-tâm của chả-nghĩa Đại-Á là chả-nghĩa vương-đạo không lấy vỗ lực làm thà đoạn vây.

Chẳng phải hỏi, ngày nay ai cũng biết đối với sự thực hành chả-nghĩa Đại-Á người Nhật có một trách nhiệm lớn. Vì như lời thà-tướng Cận-Vệ, người Nhật

đã quả quyết lồ chúc trật te mài ở Á-dông; mà muốn thực hành cần phải hợp tác với Trung-quốc, qua cuộc chiến tranh tai hại rồi mới nhận thấy cái lẽ cần phải như thế.

Vậy trước hết đối với Trung-quốc người ta rất mong người Nhật sẽ đem cái tinh-ti. in đạo nghĩa của phương đông, giúp đỡ cho Trung-quốc, bồi-lão hàn được nên độc lập, tôn-tống quyền tự chủ của nước ấy. Cái thành-đó phải chẳng như người Nhật đã đối với chính-phủ Nam-kinh?

BẢN CỔ SÁCH:

Pages Françaises

par NEYRET-TIEN-LANG

Sách cũ rất hữu ích này viết về loại éditions littéraires phản-binh văn-chuong Pháp đang những sách - nhận trong vịnh-học Pháp. Sách viết rất công-phu, phân-tách rất rõ ràng & mi, các bạn học - sinh ba-thanh-chung, tú-tài cũng những người muốn hiểu văn-học Pháp đều nên có 1 cuốn

Giá: 2500

HƯƠNG-SƠN XUẤT-BẢN

VỀ SINH RĂNG LỢI MIỆNG
THEO KHOA-HỌC ÁU-TÂY

M. BINH-VIET-THAM

một người có nhân tài về khoa-hồng răng đã lâu năm, nhiều kinh nghiệm

NHÀ TRÔNG RĂNG KIM-SINH
19bis phố Hàng Bông - Hanoi

SÁCH THUỐC BỆ PHÒNG VÀ CHỮA CHỨNG THƯỜNG HÀN

Mùa lạnh đã đến!

Có bệnh nào bị phát ra phần nhiều bởi « thường-hàn ». Sách này chẳng những chuyên-chứa và giải phòng thường-hàn, còn có thể cải cách các bệnh nguy hiểm khác. Giá 25. Ai muốn để phòng cho khỏi mùa thường-hàn, ai muốn giải chữa hoặc trả nó dưới sự tên mua ngay bên lại hết (sách in giấy tẩy).

Ô-xa gửi mua thêm giấy. Theo
mạng: để cho nhẹ nhõm hơn:

NHẬT-NAM THỦ-QUÂN
n° 18, phố Hàng Biều, Hanoi

Quốc-Gia

SỞ BẶC BIỆT VÀ BỘ MỚI

Từ mars, QUỐC-GIA những số thường số đối-te, một tháng ra một số đặc-biệt, đăng trên một trang dài, thuật-thần-thể, sự-nghiệp... của một danh-ba Việt-nam. Ngoài ra lại có nhiều những mục phu rất hữu ích cho quốc-đoàn, với vua-đế cho năm vạn-học, và học-nhập-nhập. Đòi-nhưng cây bút lão-tuyên giờ bộ-biên (áp). Mưa-cô-đặng, bao-báo QUỐC-GIA xin viết thơ về thương trọng.

QUỐC-GIA

67 NEYRET HANOI - TEL. 700

SÁCH MỚI

Vẫn đã cải cách tổ-tu Việt-nam của Trúc-Khê 1950, mới xuất-bản. Lan-tiểu của Nhượng-Tống-Ái thời muôn-một của Lê-văn-Đường. Giáo-dục-nhí đồng của Đam-Phương. Mẹ con và-Một-tháng với-mùa-của Lưu-trong-Lư. Nhạc-sắc-của Trúc-Dương Ngạn-mạng của Nguyễn-Binh-vân-vân... &

Edition: LE QUỐNG

25, Rue des Paniers - Hanoi

Anh-Litur

28 - Route de Hué - HANOI
BEP, KHANH CHONG, BÉK, BÉK
Nhà-giấy Anh-Lit-một-công-viên
(continen) các biển-giấy mìn
Có nhiều biển-dẹp, rất hợp-thuộc
để kinh-doanh, mua-que-khach-tour
và cát. Sản-huấn-hán là khắp-một-vùng

TRUYỀN THẬT VỀ ĐƯỜNG TĂNG TÂY DU

Sau việc cảm-hóa bọn cuồng ở sông Hằng-hà, một đòn mười, mươi đòn trát, khắp sứ Án-dô cho là chuyện lừa; danh-vọng Huyền-trang nhân đó nỗi lên cảng.

Nhiều người cảm-phục đến nỗi tôn xưng Huyền-trang là « Thánh-tăng ».

Nước Ma-yết-dà ở miền trung-tương Án-dô, có chùa Na-lan-dà, là một ngôi chùa to và cổ nhất cả toàn xứ.

Bao nhiêu kinh sách Đại-thừa, Tiêu-thừa, cho tới những sách vở biên chép về nghệ-thuat thuốc-men, cây-cay, ẩm-nhac v.v... tóm lại tinh-hoa của Án-dô cõi-thời lưu truyền, đều chứa ở trong ngôi chùa này.

Có thê nói chùa Na-lan-dà là co-quan, là khe-tàng văn-hóa tối cao của Án-dô, không sai tí nào.

Nhà sư trụ-tri, Giới-hiền pháp-sư, lại là một bài học-văn uyên-thâm nhất xứ Án-dô đương-thời, ai cũng kính-phục.

Huyền-trang mạo-hiềm sang Tây-trúc, như chúng ta đã thấy, chỉ có có mục đích là nghiên-cứu Phật-học tận gốc, cầu lấy tinh-vi sâu-sắc, để về truyền-bá cho quê-hương minh, cho nên nghe chỗ nào có danh-tăng đại-sư, cũng chịu khó lặn lội đến xin thu-nghiệp.

Bởi vậy, nghe tiếng Giới-hiền pháp-sư, Huyền-trang liền tìm đến chùa Na-lan-dà, làm lễ nhập-môn rất mực tôn-kính, xin thờ Giới-hiền pháp-sư làm thầy, để mong

IV—Những cuộc tranh-luận mà người thua phải từ-tử

ngài truyền bǎo cho nghĩa - lý Du - da-luân(1).

Mỗi lúc Giới-hiền pháp-sư lên đàn giảng kinh sách,

ngoài ra đệ-tử trong chùa, người ở các nơi xa gần kéo đến nghe, dăm ba nghìn người là thường. Vì ngài học rộng biết nhiều, tinh-thông Phật-pháp, có thê nói là một bức cao-tăng nhất xứ Án-dô lúc bấy giờ.

Gặp được ông thầy như vậy, Huyền-trang rất mừng, ở lại trong chùa, chuyên tám nghiên-cứu kinh-diễn.

Trước sau ông được ngài giảng Du-da-luân trọn bộ 3 lần, Thuận-chính-ly luận 1 lần, Hiền-tôn, Đối-pháp đều 1 lần, Nhã-minh, Thanh-minh và Tập-lượng-luân, mỗi bộ 2 lần, Trung-luận, Bách-luận mỗi bộ 3 lần. Kỳ đà, những khi xem kinh ngâm-dao có chỗ nào nghĩa-ly nghi-nan, sớm tối có thê hỏi Giới-hiền pháp-sư sẵn lòng chỉ-bảo. Kinh sách đẽ ở chùa hết kho này đến gác kia, nhà sư Trung-quốc may-mò đọc khắp. Nhờ thế mà tri-tuệ mồ-mang, thông-hiều mồi-dao.

Chùa Na-lan-dà có tăng-dō một vạn người. Trong số ấy thông-hiều hai chục bộ kinh-sách, có hơn 1000 người; thông-hiều ba chục bộ có 500 người; thông-hiều chục bộ, có được 10 người kể cả Huyền-trang; đến như thông-hiều tất cả

(1) Dú-da tiếng Phạn, nghĩa là ngầm-nghĩ; nghĩa là ngầm-nghĩ mỗi đao, lâu dần mày ra thần-lực bí-mật, hiền thâu đại-dao, có thể phô-dô chung-sinh.

thì chỉ có một người, tức là Giới-hiền pháp-sư.

Huyền-trang ở chùa này cả thảy 5 năm, được đọc hết các kinh-diễn rồi, lại đi du-lịch nhiều nước khác để tìm thầy học thêm. Ông đã lập chí dạo khắp Án-dô và nghiên-cứu đến tinh-vi Phật-học, cho nên nghe một vi danh-sư giỏi về món nào, chẳng ngại bat-thiệp gian-lao, tìm đến nỗi xin học món ấy kỹ được.

Cháng ta đoán ra cũng biết sự di chu-du Án-dô vào thế-kỷ thứ bảy, nghĩa là thời đại Huyền-trang tây-du, tuyet-nhiên không phải dễ-dàng, nhàn-hạ. Chỉ những

xuyên-rừng trèo núi
cũng dẫu gian-lao;
rừng di mãi mãi
không hết, núi trèo
mấy ngày chưa qua.
Lại còn các giống
mãnh-thú độc-xà,
chờ đợi người ta
từng bước chân,
từng chặng đường.
Rắn to cọp dữ, hai
vật có nhiều như
trầu ở Án-dô từ xưa.
Cho tới ngày nay,
hàng năm còn có
dăm sáu chục vạn
người bị hại vì nọc
rắn độc và hám rắng
các ông chùa sơn
lâm, huống chi ở

dời rừng núi còn rậm rạp, bí-mật, chưa
có đường lối khai-thông quang-dâng.
Thêm cái tai-nạn ghê-sợ nữa là lam-sơn
chưởng-khai, làm cho người ta phát sốt
phát rét liên-miên, rồi thi hao-mòn da thịt
mà chết. Đến nỗi một nhà sư ở thời ấy đã
nói: « Cuộc ván-du của chúng tôi gần như
đi tự-tự ».

Bao nhiêu gian-nan hiềm-trò dời với
Huyền-trang chỉ là sự thường. Bài-cát Mac-
sa-diêm tám trăm dặm, nhìn khát luôn năm
ngày không bao giờ, ông còn vượt qua, nữa
là chư-du năm xứ Án-dô. Tám lòng hâm-hở
của học-cửu ông, thằng được nhất-thiết.

Tính rá ông lưu-lien ở nước Bát-phat-
da-la hai năm, học Giáo-thực-luận với
một vị danh-tăng. Rồi lên núi Truong-lâm-sơn học Thành-vô-uy-luận và Duy-thức quyết-trach-luận. Còn những nơi chí
lưu-lai, năm mươi tháng không kè. Cứ
đến mỗi nơi như thế, kho tang học-vấn
của ông lại tích-tu thêm được một vài bộ
kinh-diễn, và ít nhiều nghĩa-ly cao sâu.

Sau từ-giã Truong-lâm-sơn, ông lại trở
về chùa Na-lan-dà, Giới-hiền pháp-sư
khuyên ở lại làm thầy chùa, cùng với đại-tăng Sur-tu-quang thay mặt pháp-sư thành
thoáng truyền-thu cho tăng-chúng những
đạo-ly minh được thông-hieu.

Có khi ông và Sur-tu-quang mở cuộc
biên-luận trước mặt tăng-chúng, dem
những điều sõi kiến-sõ học của mình ra
tranh-cãi; pháp-sư Giới-hiền ngồi trên
chứng giám đe quyết định lẽ thi-phí, pháp
sư và tăng-chúng đều thán-phuc.

Sur-tu-quang cắt
thưa lấy làm hờ
thẹn, bỏ chùa đi mất
một đợt mới về.

Danh-vọng Huyền-trang càng nồi như sấm. Nhiều người các
nơi đến tìm ông để nhờ giải những chỗ
nghi-nan về mặt đạo-ly.

Một đạo-sĩ Bà-la-môn ở quanh miền
thấy thế đồng lòng ganh ghét, đến xin cùng
Huyền-trang biện-luận. Chủ-tâm hắn
muốn dem lý-su mắng mỏ ra vấn-nan ông,
làm cho ông bị đường tắc ngõ, mất cả giá
tri và thê-diện ở trước tin-de.

Hắn viết ra 40 điều lý-luận, đón dán
trước cửa chùa và nói bắn tin:

— Ai giỏi đánh ngã được một điều
trong này của ta, ta xin tự chém đầu nhận
lỗi.

Ta nên biết rằng xưa học-giới Án-đô, phần nhiều có tinh cách quý báu, mạnh bạo, là tuyệt-tối phục-tòng chán-lý, hễ thấy ai phải lè(bon thi sẵn lòng vứt bỏ thành-khiến mình mà theo ngay, chứ không có thói tự-khiến tự-ái. Sứ! sách còn ghi chép nhiều chuyện tranh luận [kịch-liệt] ở giữa những học-giá khác nhau về tư-tưởng, về chí-phái. Sứ đáng chú ý là trước khi mở lời biện-bác, đôi bên thường tuyên-bố gắt gao với nhau: — « Nếu tôi cãi-thua thì xin-sát để tôi minh lâm lôi! »; hay là: — « Tôi cãi-thua ông thìxin lâm-dé-tử, chờ ông là thầy ». Quả nhiên, sau cuộc biện-luận, người nào từ cùng lý khuất, mạnh bạo chịu thua rồi thi tuân theo lời ước: hoặc tự giết-minh, hoặc nguyên lâm-dé-tử. Câu chuyện hai nhà cao-tầng Long-thu và Đề-hà dài xưa — trước lúc Huyền-trang đến Tây-trúc mấy trăm năm — còn treo mãi gương sáng cho học-giới soi-chung!

Bởi thế, ta thấy vị đạo-sĩ Bà-la-môn giao-hẹn với Huyền-trang, tức là một thời tạc cao quý của học-giá Án-đô nghìn xưa truyền-lại.

Mấy hôm sau, có cuộc đại-hội biện luận ở chùa, Huyền-trang mời pháp-su Giới-hiền và nhiều báu cao-tầng ngồi làm chứng, rồi cùng đạo-sĩ Bà-la-môn cãi lý từng khoản-một.

Rồi lại, đạo-sĩ tắc-lưỡi, không cãi vào chỗ nào được nữa, liền đứng dậy tạ tội:

— Thôi, tôi thú thật chịu thua, xin-làm theo lời giao-ước.

Huyền-trang gật-đi:

— Chàng ta là người xuất-gia, lấy lòng từ-bi làm cốt, không muốn cho ai bị sát-hại trên thương. Nhà người không cần phải làm theo lời ước, ta cho nhà người làm nô-lệ ta để chuộc, có thuận như thế không?

Đạo-sĩ Bà-la-môn thua cuộc xà khôi phải chết, liền hòn hở nghe lời Huyền-trang, cảm làm nô-lệ ống, sớm tối phục dịch trong chùa.

(tóm tắt).

ĐÀO TRINH NHẤT

NHÀ XUẤT BẢN BÁCH - VIỆT

40, Rue du Cuivre — Hanoi

In những sách giá trị mang dấu hiệu một nghệ-thuật tiền-bộ
Thư và mảng đã gửi cho M. PHÙNG VĂN HỌP

SẮP CÓ BẢN:

CHUYỆN HÀ - NỘI

của VŨ NGỌC PHAN

Ai đã qua chơi Hà-nội? Ai chưa đến Hà-nội bao giờ? Ai thực là người ở đây Hà-nội? Nếu chưa đọc CHUYỆN HÀ-NỘI chưa thể biết Hanoi ra sao. Hà-nội của tôi, tôi không biết một ngày đông nào ở quê hương seò ig đây cũng là một cái thiệt cho nơi chôn rau cắt rốn: thiếu kỷ niệm mới đưa con mả lòng tình cảm đang vào độ phong phú, và cảnh cầm ấm của gia đình tôi không phải tôi chỉ nhận thấy vào những đêm đông.

Mỗi cuốn giá 2300 (bản quý 15\$) (đã cho được lệ-sa và đep đẽ như Hà-nội kinh kỳ, sách là rất công phu và trên cuốn nào cũng có chữ ký của tác giả)

BUONG IN:

XÔM GIĘNG NGÀY XƯA

tiểu thuyết của TÔ HOAI
NHỮNG NGÀY THƠ ÁU

ký ức của Nguyễn HỒNG

NUÔNG KHÓI

tiểu thuyết của Mạnh Phù TÙ

CẨN KÍP. — Những người đại-ly nào chưa nhận được giấy com-măng xin kíp biến tho ngay về cho chúng tôi

NHỮNG ĐÊM ĐÔNG

Tay-bút của ĐẶC-LANG

Ở Bình-dinh, ở cái nơi vua là quê hương thân yêu của tôi, vua là cõ-quốc của người Chăm, nếu tôi đã được hưởng những giờ thư vi thì phải là những đêm đông.

Không phải tôi muốn nói ở đây những kỷ niệm của thời đã truồng thành, thường hay rắc rối, hay những cảnh gia-dinh cầm ấm. Đầu tiên từ thời kỷ thanh-niên của tôi, tôi không biết một ngày đông nào ở quê hương seò ig đây cũng là một cái thiệt cho nơi chôn rau cắt rốn: thiếu kỷ niệm mới đưa con mả lòng tình cảm đang vào độ phong phú, và cảnh cầm ấm của gia đình tôi không phải tôi chỉ nhận thấy vào những đêm đông.

Ở đây chỉ có một ít cảm giác của một đứa bé vào những đêm mưa giò.

Bấy giờ hương của tôi rất hiền, Mùa đông không đến khói chín lầm, mưa vừa phải mà lạnh chỉ hiu hiu, người xú sô chưa từng biết nán chát lụt và tiếng cò chí jum lo lắng được những người già cả.

Vào độ bắc, tôi chỉ biết mùa đông cho tôi rất nhiều cao, và đang học ở huyện, chủ nhật, tháng năm nào tôi cũng về nhà. Suốt ngày hôm ấy là những trò chơi liên miên với nước ngoài đồng-Tối, tôi ngồi đèn buổi họ

hôm sau và không dám ngủ sớm, sợ đêm chóng qua. Tôi ráng sức xem thử gặt đậm lúa.

Tôi cũng không hiểu làm sao thư gặt lảng tôi lại để cái công việc dai dẳng ấy về đêm. Vào những buổi tối trời mưa lất-phát, se se rét, bén cái cảnh mệt-mẽ của một ngôi nhà mọi người đều ngủ, đứng/cập đèn đèn lung bo lúa đê, chỉ nghe có tiếng ấy giữa đêm khuya, những người kỹ thuật đã phải khốn khổ, kiêm nhẫn lầm mới làm được.

Đó sẽ chút ánh sáng cho thư làm, và nhất là để thư hết buồn, bà tôi thấp một cái gáy-dáng đầu hót là cái phản đèn chún chái. Tôi đã ngồi và nằm, thức và ngủ bên ngọn đèn ấy suốt đêm.

Trời lạnh, ngồi hên ngón đèn mới kín ấm áp làm sao! Sao người ta lại bảo có những kẻ

NGUYỄN - BỨC - CHÍNH NHÀ AI

truyện dài 416 trang. Giá 5000 mới phát hành, còn rất ít

THÁNG MARS SẼ CÓ BẢN

TRÈ THƠ

Kỷ niệm tuổi hoa niên giá 1500
THU-Mobile QUỐC THÀNH NỀN
ĐỘNG THỜI. Giá 10-

In gân xong:

KÝ THUẬT mĩ-thuật — giá 1500

TRÒ Chơi mĩ-thuật — giá 2000

HOÀNG LÃM vui-vẻ — 2500

TÁC GIÁ XUẤT BẢN

126, Blockhaus Nord, Hanoi

ăn mày già-kia thèn dồn nén, chết lạn ở về đường? Khóm lên mà thấp một ngọn đèn de ngồi chơi đất tung cát que như tôi thế này thi có trời cũng không chót nữa là!

Chỉ là đợi để rước lấy và vào thán.

Nhung phu-du ở đâu bay đến nhau thế này? Chúng tranh ngọn đèn, bay xán cá vào mặt tôi, rồi cá vào cá áo tôi. Họ chịu lầm đây nhé! Tôi xách tùng cái đuôi, đưa con vật lẩn ngon đòn để nghe đánh xéo một tiếng. Nhưng chúng không quay đổi không hết. Chúng bè lết bè trên chiếu, khó nhọc kéo cái đuôi dài. Chúng bay đến mỗi lúc mỗi khi, roi lá tá, đe lén nhau, kín cá chiếu.

— Một chiếc nứa là chúng bay chét đèn số triệu, ông lừa tung đồng xác cao xuống đất xem có hoang không! Cái gióng gi mà là sa xuống là bết ngay ra đáy không khắc cảnh lèn nổi, yên lẽ thế? Nhưng... o nài! Thế những con rơi trên đất, tài cả trong cõi tôi cũng nằm cả đây n? hả trời! Thế nào có nhời là...

Tôi đưa tay ra sau gác với mặt nắm run với.

Thôi! Nhìn này thì bắt lối! Tôi phải vào lấy một cái mền phủ cả đầu cổ mới mong yên thân.

Bà tôi, là bà với bốn năm
cái áo lót và vuông khăn
quần mang tai, rút cái tay
thu trong mấy lỗ áo ra,
phát yêu vào lung túi, nói:
« Ngủ đi con », mai còn phải
dậy sớm. Trưởng người ta
không bắt đầu học vào nửa
buổi trưa đâu nhé ! »

Tôi nằm nì, nũng nịu:
« Con chơi tí nữa thôi à. »

— Tí nữa mài ! Không biết
người thô nó sweng nỗi ; gi mà
thích la thè. Vào nǎm
ngủ có phải khỏe hơn
không ?

Vâng, nǎm ngủ nó có khỏe
hơn, thật nhung bà à, con
còn thêm cái đệm ở nhà này
quá, con không nở ngù đâu.
Chỉ một đêm nǎm nứa rồi
mai con đỡ... cất bước ra
đi ! Sờm mai đây con sẽ
phải đọc và phải nghe, mặt
bài sú-ký. Ba không biết chử
cái giống sú-ký nó buồm hòn
nhai cõm dài đầy bà à.

Chơi với phả-du đã chán
rồi, tôi nǎm nghe hai người
đẹp lứa kẽ cho nhau nghe
những chuyện làm ăn.

Nghé buồn buồn, tôi muốn
ngủ. Trong lúc thin thin, khó
đến vợ chồng người chả dám
ở huyện lý; thật là một cặp
người đặc biệt.

« Người vợ vốn là chỗ cõi
giao của bà tôi thành ra khi
định tìm cho tôi cái chỗ
nương thân ở quê người, bà
tôi chẳng ngán ngại gì mà
không đếm gõi ngay thẳng
chân cho người đàn bà ấy. »

Ngay cái khi bước chân
khỏi giường cửa đã vào
trong nhà ấy tôi đã thấy một
cái bàn tròn nhỏ, lót thải, é
lát cát người. Đây là một cái
« nhà tranh vách đất », lèp-
tèp, vừa là một ngôi hàng
vừa không thể gọi là một
ngôi hang. Giữa con đường
chinh của phố, trong những
thứ mầu nhà ấy nó khô chịu
như thấy một con ruồi đậu
trên đĩa ống ăn.

Nhà thấp, ở trước một cái
cửa sổ có cái nhà tiêu điều,
trên đó bày ít thứ hàng vặt
vanh nǎm bảy ngày mới có
người mua vào xu. Từ trên
mái treo thả xuống một chùm
bô-kết, một ngọn giấy quyền
v.v... Nhungs thứ ấy dùn sao
không triết bẩn, lần ngày
chỉ có cái dia-vi là làm cho
ngôi nhà thêm buồn, có vẻ
trời luội, huy-hát thế nào !

Lập ra ngoài hàng và giũ
và ngồi hàng ấy là sáng
kiến của người vợ. Nhungs
kẽ có giao du với bà ta đều
nhận rằng cái ấy cũng nói
ít nhiều về tình hình của
người ngái ra. Về phần
người chồng thì quả đáng
là chủ nhân ngôi nhà ấy.
Cái tôi gay ra cái không-khi
khô chịu này ở trong nhà,
tôi nhất định qui cả vào ông
rồi.

Tôi đỡ ông cãi được ! Cái
con người gì chưa có lấy
một sợi râu nỗi cảm mà đã
muốn kết cùi đời mình
hằng một cuộc sống giật lùi
lại thế ? Nghé ông ta nói

dùn trại bà chưng, dù bàn khớp biện thoái lén
não tại đồng pháp, Mát hòn hít vào tinh dầu có
tiếng lại đây đậm mật vo, Dại lý Due... Nhưng

chuỵen, ta cứ nghĩ ngại
không biết ông ta đã rời đi
từ một giờ đồng hồ ngắn, ừng
cánh ngắn. Ta nghe thấy
hay mà tiếc, ngán tiếc ngay !
Vào giữa bữa cơm — chỉ vào
giữa các bữa cơm mới lâm
chuyện — ông ta gấp một lá
sứ-lát trộn giấm lên mà bảo:
« Trong thấy cái là « sứ-lát »
nǎm nay mà phát chán, cái
hồi ta mới khai khoanh lát
sứ-lát này lăn dẫu, sứ-lát
nỗi lát là lăn dẫu, lăn

động. Trái với dãy phu-
nhân thích nhau, treo mình
trên võng suốt ngày cho cái
thân liêu cúi thê thảm

không biết gọi nó là cái

thông tin tức trường. Lại

cái lối « luồng-tu hướng lạc

phương-mù» nó khiến người

vô-vàn, khép quá.

Trong cái chậu rửa chén

bàn chén còn đe ở góc sân,

cứ mỗi lúc người dép lúa

ngừng tay, lại nghe bô thêng

xuống một giọt nước. Cái giọt

lập canh tàn này mới là. Tôi

có phái là một bậc cố-dầu

mà nó cũng thức dậy trong

lòng những ký-niệm buồn

day-dứt thế này ?

Nghé mãi thử mua ấy và

những giọt nước ấy, lòng đến

ướt-át mắt di thôi !

Người đây từ giờ nǎm chua

cho về dưỡng-lão thế nào

hôm nay cũng thúc mà no

sù-sụ suy sụ.

Nhưng tôi thi lôi lại buồn

ngủ quá rồi. Tôi gục đầu

xuống chiếu, hai tay che hai

bên mặt. Mấy con cánh xanh

bụ bén đèn vẫn còn bay chậm

mãi vào má tôi. Ủ, mà như

có cả mặt con cáo-cáo-mới

đến nǎm, tiếng cánh cứ lè-xè

ben tai.

Cuối cùng những thứ ấy

không làm gì nỗi, giấc ngủ

vẫn đến ngọt lành.

Nhưng giữa lùi tài đang

an giấc điệp thi cái gì thế

này ? Ai lại cái em lên thế ?

Trời ! đêm khuya...

Tôi mở mắt ra : — A, ra

cái mõ Lín xin thăm lúa công.

Thế mà cũng là-Tea lên. Con

mèo đã nèi tiếng lầm lòi và

đang dâng nhất lảng...

Nhưng bà tôi dậy từ ban

giờ mà mài còn mệt nhẹ, áo

khăn lèo-léo nhưàng ấy ?

Ra đêm nay người không có

một giấc ngủ nǎm thân, cứ

mỗi lúc lại có một người thợ

gọi dậy để deng lúa. Thế mà

cái mõ này còn tru-tréo lên.

DONGA

Bồ đồ vô-luong-tâm, vô liêm-nết (1).

Tôi lại đặt tay vào khoảng giữa hai cánh tay, nhắm mắt lại.

Có tiếng mèo mèo gác ở dông sau nhà.

— « Cái lồng mán cái này nó gác ban đêm nghe một mình chả cảm, thím à. Tình thành bô nhả tôi mới biết lật mà mỗi lần nghe đều nó cũng khóc re lên đây. »

Lại mỵ Lán. Vừa là rong ài nói chuyện, tiếng chát, nhúc cả tai.

Coa mẹ này xua nay vẫn đang vào một hạng riêng trong xã-hội, quan trọng thì chẳng biết có không, chứ đặc biệt thì là tối đặc biệt. Hạng mỵ Lán đang đòi một phô binh-truyền mỵ hình như chưa ai viết nỗi.

Một mình mỵ phải đợi trên lồng những năm đứa con và một đức phu-quán. Vì thế cái lồng con người không cao hơn tháp tu lý đang để gấp xuống lại phải bô ngựa ra dông sau để mởng lại với xác nặng. Đầu mỵ thi công việc bắt phải cái mảng luén. Trong mỵ Lán, nhiều lúc tôi đã nghĩ đến hành động của cái bô bê cái báu đáo Đông-dương.

Mỵ mà làm việc thi không kinh đến gi nữa, không kinh đến cái vòng lòn của địa cầu, đến cuộc hành trình của hai vùng nhật-nguyệt. Dùng có ai nói với mỵ bây giờ là ngày hay đêm, dù năm hay cuối tháng mà mỵ mảng chờ.

Có-thì con người ấy bị bắt chấp cả những thời tiết thay nòng đổi lụa của trời đất — trai với anh chồng có thể đem làm một cái phong-vô-biển. Ngày giữa tháng mười người ta vẫn thấy mỵ dầm mình cả ngày ngoài đồng với dàn cỏ. Tài bắt mía của mỵ thi các người dân bô nghèo dầm-dang ở lồng này đều đã ký cả hai tay tòn « nhất đồng chí hàng » rồi đấy. Nếu sau này cái giếng của vòn it & vùng tôi mà có tuyệt di thi cũng là chí tại con người kham-khô ấy.

Mụ làm việc thi quá nhanh và giỏi, nhưng phải cái mỵ tham-lam cũng chẳng thua ai. Dêm mai, nếu mỵ còn lừa được thi bô tài vẫn còn khô công mảng mồi về cái tinh ý nữa. — « Ủi chào ! Con nguyễn lô

Tôi lại ngủ.

Ở nhà dâu nơi huyện lị tôi có một chiếc giường, vật gãy một khoanh đồng cái nón. Nâng đêm múa thế này tôi tha nã ngay vào cái lồng trống ấy. Thô mà giắc sốt miên đỡ thấy lạnh lung !

Đòi nhận tiêu độc

Thuốc lọc máu tiêu hết nhiệt độc ngâm 10 và di-dộc hoa liễu 10.000. Nến tá 4p, mật tá 7p00. Thuốc số 2 trị Lâm-trợp dê mạt thời kỳ hộp 5p.

Nơi phát hành: TÉ-DÂN
131, Hàng Đồng Hanoi
Mail-Shop, 69 Chu-dâng Haiphong
Nam-Thôn, 429 P. Bouchy Saigon

Những đêm múa đêm không giàn-dogn này xui người ta gặp đổi lại nhìn vô lồng. Đã có trai qua lồng giờ trâm-tư dài như thế rồi ta mới biết rằng nó không tốt gì đâu, cái lồng con người ! Chả lẽ những ngày đã sống ta lại đánh lồng mà quên phát cá dì, chứ những đứa vết côn vuông lối lòng và mện cài danh là ký-niệm ấy, cứ mỗi lần ôm ôm là ta thấy bồi-hồi, già đi nãy kiếp người.

Một tiếng era mình, một tiếng giường kêu, gồm cả nỗi quạnh-biến trân trọng của một tấm lòng bị ký-niệm dày vè.

Vào những đêm đông hú-hắt bất tận này, nghe được ta hấy dê con tắm náo-nao một chút mà chia nửa lòng buồn. Đứng ai bão tré con thua biết cái dày-vò của một cảm-sự. Họ chẳng đấy là những đêra trẻ cục-mịch mà sau này nó có sông dồn lúa mài dâu pha sương cũng không biết được một nỗi lòng vẫn khác. Trê con vẫn có thể khô vè một đêm đông lâm. Chúng có những ý nghĩ ngày-tho và cả những ký-niệm ngày-tho, « trê con », nhưng đừng tưởng một khi gọi lại, nó không rung động tam-can mà lùm, nhá !

Những đay vò ấy không cần đợi đến những đêm lồng-thú. Ở ngay dưới mây giềng, nằm ngay bên ngọn đèn tọa đặng có thể hối sinh được, những kẻ ăn mày già chết lạnh, những khi mo-mảng và mo-mộng giữa hai

giác ngủ, người ta vẫn khô vè một tấm-tw.

Mưa ngọt trời cứ àm-ikéo dài mãi làm cho mồi lác người ta một thấy rõ hơn cái mèi-nhạc, trầm-trệ, biếng nhác của một mìn bệnh lát. Tiếng đồng xung quanh có lùa lùa, nhưng không một tiếng nào nỗi lên, chàng cứ hòa với nhau, mắt vào nhau: tiếng mưa, tiếng gió, tiếng trê cõi nhau, tiếng nước giội cùng một nhịp, đều, buồn.

Một trai của già, mồi, vần rung sau vuôn: không hon một nắm tay dám xuồng ném.

Con trong cái giờ chim-chim này mà có dám tré họa l-éo bô hàng xóm với một ngon tên leo-lát nhỉ !

Những đêm này who ngày xua hồn có nhiều nỗi chảy trên ánh-thu lâm-dây. Những lồng già lâm-xe chúng được vói trân-trẹc Thảo nô ông cụ nhà hồn, chiều hôm qua lác ngài tình tuổi mình và tuổi trời, bỗng gọi thung nho hào dì mava gấp mấy hành thuốc lô dô de vè đêm...

Sau năm sán giấc ngủ và năm sán hồn thức giấc, tôi đã qua hết cái đêm ấy.

Mùng chảng ? Không ! tôi chỉ tiếc thôi. Cái giờ học lác nào cũng mạnh. Chính ngày đêm qua, tôi còn runn cho cái đêm dài thêm lên, nói gi sang nay, khỉ thi đà qua khôi khùng nói dồn-vết của đêm, nhưng nói dồn-vết mà ngay sang ấy tôi đã quên cái khô của người chín và mỗi ngày thấy nó mồi chún mồi đep tan. Cười chung, bay giờ thi tôi cho những đêm vía lo-lán g, tha bô, bô đó là những đêm khứ-vi.

— *Đòi nhận tiêu độc*

Hộp thư

Ông Thành-thố-Ý — Xin gửi tiếp cho T. H. T. T. Cám ơn.

Phát hành lần thứ 2

PHẠM THÁI (giáo-móng Tiểu-song)

Kịch-tho của PHAN KHẮC KHOAN

Tất cả chi nguyên của những trang

anh hùng-trung-nghĩa. Cảnh mìn lạc

của một bà Hoàng Phu. Những vần thơ

hồng-bon và thông-thết. Bài trích

diễn 2 lần — so do ban kịch QUỐC

HƯƠNG trình bày lại ci toàn vở.

Vien sach: QUỐC HƯƠNG

Đã xuất bản :

TRẦN CẨM, LY CHIỀU HOÀNG (kịch

tho — đã diễn nhiều lần — bối).

HU VŨ (tho Ba Tu 1920).

XÁ XÃ (tho múa biểu 1920)

Tổng phát hành :

QUỐC HỘA THU QUẢN — Thành-hòa

MAY ÁO CƯỚI

36A, LÊ QUÝ ĐÔN — HÀNOI

Các loại hàng hóa:

PHẦN TRÍ DÙNG-DƯƠNG

(Graphic Indochine).

Mô « Helene chí I » & « Helene chí II »

Đã được công nhận là tốt trong năm

đi ngoại quốc, công việc sản xuất

Gửi nhanh bằng đường

và GIAO DỊCH :

Đ/c. TRINH - ĐÌNH - NHÌ

133 A, Avenue Paul Doumer Haiphong

Ad. TEL. AN-NHÌ Haiphong. Tel. 207.

Cầu đại-ly khắp Đông-dương

+ AI MUỐN BIẾT +

Các thư thuộc vở « các mìn, tên ng

để săn-chồng-bép nam, phu, bô, mìn

theo lão-khoa y học và các chí-điều

Thứ này bô-nam, mìn-thông-thết

đo-ông-hà Lê-vân-Paul, y-ô-ý-bô

chết, tốt-angled-truong, cao-đông

phu, chay-nam-hanh, mìn-thông-thết

Đắc, đã-seg và cách-pe Quoc-huoc

Món-nui và chay-hanh-pat, cao-

thân, tim, bô-nam-tho-va..., và

về săn-dục-nai-khoa-dau-giai 18/1

Thứ mìn-sách-hoc-hồi-về-thuc

— mìn-chay-hanh-xin-có :

Monseur et Madame LE-VÂN-PHAN

Médecin et pharmacien

N°16, rue Ba-vi Soutay-Tonkin

CĂN THÊM

RẤT NHIỀU ĐẠI-LÝ

tại các tỉnh thành, phủ, huyện

các nơi đóng-dùa, khắp Trung

Nam-Bắc-hà đã bán các

thuốc-chanye-bép các bệnh nam

sát-tri-ên, thuốc-Giai-Phe,

(trị-nhất-không-yêu-hoa), các

thuốc-tuoi, và các bệnh nam

da-nhau, da-nam, lè, mìn-chay

Thuốc-khô-nai, trè-giải-cam,

trè-lac, trè-bô, bô-hoa, thuốc

chữa-gi-tai-vai-viec...

Xin viết thư cho M. Ngô-Vi-

nhu-kiêm-nhi-thanh :

VIET-LONG

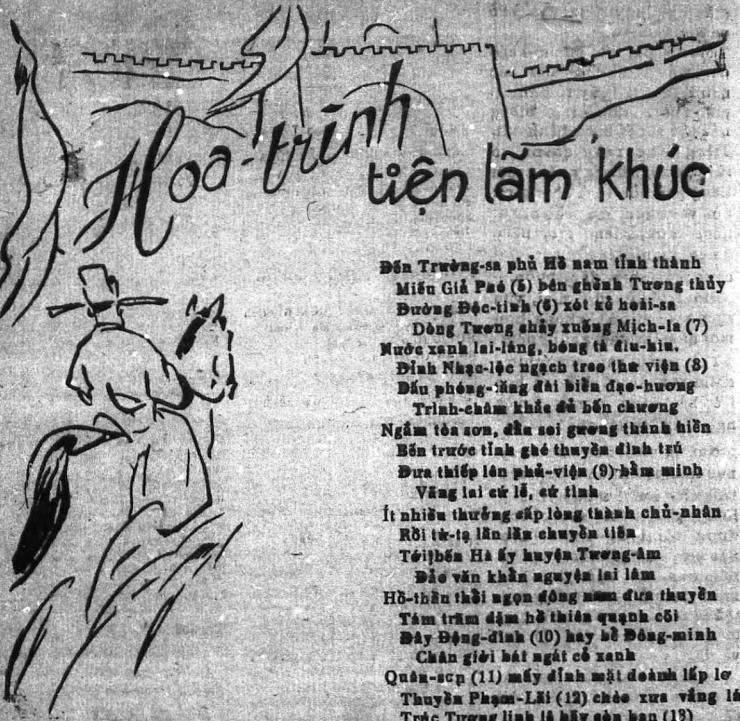
56 Roderme (Hàng-Đe) Hanoi

Đ/c lầu-hà-thi-2, lầu-đi-1

và 83-85

EROS

X-i-gà nhẹ, thơm, êm-dong, rất thích hợp cho người nghiên
thuốc lá-nắng. Bán lẻ khắp-môi. Bán buôn tại hàng
thuốc lá FATONCI, 37 Rue de Huô Hanoi — Téléphone 974

IV
 Kia Kỷ... ưng huyện dài giang lộ
 Đến ngày tối phủ Hành-sản
 Nhờ Hồi-hạc là đầu (1)
 Bảy mươi hai dinh lỵ dồn Hành-sản
 Núi Thạch-sở trên ngàn giang khau
 Ngao long (2) xua can đầu cõi-xứ
 Bởi Đường mới cài viễn tâu
 Lịch triều nhà đó để thử tên nho
 Bà Phiết mìn khé xem đời Hán
 Còn miến thế (3) nhất phan thiên cầm
 Giang định tiền động trời xem

Dân Trường-sa phủ Hồ-nam tinh thành
 Miếu Giá Phé (5) bên ghềnh Trung-thủy
 Đường Độc-tinh (6) xót kẽ hoái-sa
 Đông Trung chảy xuống Mich-la (7)
 Nước xanh lai-lảng, hóng tát đùi-hìn.
 Định Nhạc-lộc ngạch treo the viện (8)
 Đầu phóng-khang dài bắc dọc-huong
 Trinh-châm khắc đá bến chuông
 Ngâm tòa son, đền soi gowng thành hiền
 Bốn trước tinh ghé thuyền định trú
 Đầu thiếp lòn phủ-viện (9)-hòn minh
 Vặng lai cù lỗ, cù tinh
 Lì nhiều thường sấp lòng thành chủ-nhân
 Rời từ-tà lòn lẩn chuyền tiên
 Tới bến Hà-sy huyện Tràng-ám
 Đầu ván khăn nguyên lai lâm
 Hồ-thần thèi agon đóng manu đưa thuyền
 Tám trăm dặm hò thiền quanh cõi
 Đầu Động-dinh (10) hay hò Động-minh
 Chán giới hát ngát cõi xanh
 Quản-scp (11) mây định mặt thành lấp ló
 Thuyền Phạm-Lãi (12) chèo xuôi vắng lái
 Trác Tương linh lô huy sún han (13)

Lạ thay mảnh chít bình an
 Là mòn mẩy chít bia tan còn linsk
 Khởi Động-dinh tới thành phủ Nhạc
 Lầu Nhạc-duong (14) cao gác ba tầng
 Bay tung triêu giờ râm giáng
 Trang hè mây phả, Ba-lêng sòng trào
 Ba phon tuy (15) lòng phion xe hạc
 Một cánh rơi dần lạc định mai
 Lam-tan, lang mầu chia hai
 Đợc thâm cựu-ký nhớ người tiễn mìn (16)
 Qua Nam-binh, Thach-đền mai hồn
 Đầu Ký-pheng (17) còn lồ cảm cũ

Vũ-xuong cá tiếng là ngon
 Bất-rặng phong-vị có còn như xưa
 Chữ Tiết-chó (18) ấy cờ Hồ-bắc
 Lầu Phi-tien (19) Hống-hạc là đây

Ngàn năm trắng tóa lòn mây
 Nhớ ai gác bút (20) những ngày dâng lầu
 Sóc tiêu-tào mai sau còn 36 (21)
 Định Thuy-tien ai giếc ngói ngon (22)
 Vén mây trông suối: cản-khon
 Kia chấn Anh-vũ, nẹn non Thương-hoàng
 Mười bốn tinh thuyền buôn bắc tần
 Tiếng phồn-hoa Hán-khôn dồn hòn.

LỜI CHÚ-GIÁI. — Theo trong nhật-ky của cụ Lý-lan-Chi sau khi ra khỏi địa-giới Quảng-tay, đi vào địa phận tỉnh Hồ-nam và 14 ngày mới tới phủ Tràng-ám, tinh thành Hồ-nam. Hồ-nam người Tàu gọi tắt là tinh Trung, vì trong tinh ấy có con sông Trung chảy qua. Từ đó, gọi Nhạc-lộc, Trung-ám, hồ Động-dinh, Nhạc-duong, Ba-lêng, Nam-binh, Thach-đền, Võ-xuong, vừa hết chín ngày mới đến Hán-khôn, tinh thành Hồ-bắc.

Trong đoạn đường này, nguy hiểm nhất là khi qua hồ Động-dinh, vì hồ ấy rộng tầm trăm dặm, mồng mánh như một bể cá, sóng to, gió dữ, chính người Tàu là xưa mới khi phải qua đó, đều ngơ ngác lo sợ, những người mè-lin tin đó là nơi thủy-pu của Thủy-thần Động-dinh-quân, đều múa sún vàng hường, di dạo hò vùa khán dốt vét xuống nước, cầu tự-kỷ bùi-bé cho. Càng vĩ sự nguy-hiểm ấy, nên đời vua Lê Thánh-Tôn nước ta, ông Nguyễn-anh-Võ (con cụ Nguyễn-Trãi) phung-mệnh sang sứ Tàu, khi trờ về, qua đó gặp sóng lật thuyền mà thiệt mạng, tặc truyền là bị con rắn

thùm theo di bắc thà, như trong sách Tang-thương ngẫu-lục đã kể.

(còn nữa)

SƠ-BẢN

(1) 72 ngon núi chạy dài, đầu là núi Hồi-hạc, cuối là núi Nhạc-lộc

(2) Nơi ở của Ngea-long tien sinh lừa Khổng-Minh

(3) Đây là nơi Hán-tin tặng bà Phiết mìn ngón vàng để già em cho bữa ăn ngày trước, không phải là Hồ-bắc.

(4) Lý-Bát đài Đường, sau khi từ quan, lên òa núi Hình son đọc sách

(5) Giả Nghị đài Văn-đô nhà Hán làm chúa phái & Tràng son.

(6) Độc-tinh đường là nhà thờ Khrist-Nguyên, theo sau của Khuất nói: «Chúng nhân giá-tuyng-dộc-tinh nghĩa là mọi người đều say, riêng một ta là tỉnh.

(7) Nơi Khuất Nguyên tự gieo mình xuống tự tử giữa ngày 5 tháng 5.

(8) Trước mặt huyện Tràng-sa tinh Hồ-nam, có ngọn núi Nhạc-lộc, Chu-dông đài Tống làm quan thái thú Đàm-chân, dựng một thư-viên ở dưới núi ấy, san Trung-thêu và Chu-Hy dàn làm nơi giảng học.

(9) Tức là đầm Tuần-phủ.

(10) Mật hò rất lớn ở tinh Hồ-nam, rộng tầm trăm dặm, mồng mánh như hồ bò.

(11) Nhặng nói tên trong hồ Động-dinh.

(12) Phạm-Lãi giúp vua Việt là Càn-Tiển, được nước Ngô, khai phục đất nước rồi, liền bỏ trốn đi, đồng thuyền chui khớp nấm hồ lớn, Động-dinh là một.

(13) Vua Thuần-mất & Thương-agé, hai vợ là chị em Nga-hàng, Nữ-anh tacea đón đất Trung-nghé tìn cung khéo lõi thương xót quá, vây nước mắt vào những cây trúc, thân trúc từ đó có những điểm lõm đóm như ngón nước mắt, người sau gọi là ban trúc, nghĩa là trúc có điểm lõm đóm.

GIO BUI KINH THÀNH

tác phẩm hay nhất của CARM. Ai các đại tài (1) — Cuốn sách hay nhất của những ai muốn hiểu rõ...
 những cái xe hoa lồng lẩy vâ... không ai sán đón tôi của Kinh-thanh. Sốch là tôi dạy. — Gia-đip.

NHÓ BỐN ĐỌC: DƯỚI GỐNG CỜ SỌN

Hết phần trước phần Mai-Long, Ai đã đọc TRUNG-SI VŨ
 DANH và trên 200 cuộn sách già và cũ của Mai-Long không thể bùa được điều sách và cũng già tri 200, trong phần
 100, 150, 200, 250, 300, 350, 400, 450, 500, 550, 600, 650, 700, 750, 800, 850, 900, 950, 1000, 1050, 1100, 1150, 1200, 1250, 1300, 1350, 1400, 1450, 1500, 1550, 1600, 1650, 1700, 1750, 1800, 1850, 1900, 1950, 2000, 2050, 2100, 2150, 2200, 2250, 2300, 2350, 2400, 2450, 2500, 2550, 2600, 2650, 2700, 2750, 2800, 2850, 2900, 2950, 3000, 3050, 3100, 3150, 3200, 3250, 3300, 3350, 3400, 3450, 3500, 3550, 3600, 3650, 3700, 3750, 3800, 3850, 3900, 3950, 4000, 4050, 4100, 4150, 4200, 4250, 4300, 4350, 4400, 4450, 4500, 4550, 4600, 4650, 4700, 4750, 4800, 4850, 4900, 4950, 5000, 5050, 5100, 5150, 5200, 5250, 5300, 5350, 5400, 5450, 5500, 5550, 5600, 5650, 5700, 5750, 5800, 5850, 5900, 5950, 6000, 6050, 6100, 6150, 6200, 6250, 6300, 6350, 6400, 6450, 6500, 6550, 6600, 6650, 6700, 6750, 6800, 6850, 6900, 6950, 7000, 7050, 7100, 7150, 7200, 7250, 7300, 7350, 7400, 7450, 7500, 7550, 7600, 7650, 7700, 7750, 7800, 7850, 7900, 7950, 8000, 8050, 8100, 8150, 8200, 8250, 8300, 8350, 8400, 8450, 8500, 8550, 8600, 8650, 8700, 8750, 8800, 8850, 8900, 8950, 9000, 9050, 9100, 9150, 9200, 9250, 9300, 9350, 9400, 9450, 9500, 9550, 9600, 9650, 9700, 9750, 9800, 9850, 9900, 9950, 10000, 10050, 10100, 10150, 10200, 10250, 10300, 10350, 10400, 10450, 10500, 10550, 10600, 10650, 10700, 10750, 10800, 10850, 10900, 10950, 11000, 11050, 11100, 11150, 11200, 11250, 11300, 11350, 11400, 11450, 11500, 11550, 11600, 11650, 11700, 11750, 11800, 11850, 11900, 11950, 12000, 12050, 12100, 12150, 12200, 12250, 12300, 12350, 12400, 12450, 12500, 12550, 12600, 12650, 12700, 12750, 12800, 12850, 12900, 12950, 13000, 13050, 13100, 13150, 13200, 13250, 13300, 13350, 13400, 13450, 13500, 13550, 13600, 13650, 13700, 13750, 13800, 13850, 13900, 13950, 14000, 14050, 14100, 14150, 14200, 14250, 14300, 14350, 14400, 14450, 14500, 14550, 14600, 14650, 14700, 14750, 14800, 14850, 14900, 14950, 15000, 15050, 15100, 15150, 15200, 15250, 15300, 15350, 15400, 15450, 15500, 15550, 15600, 15650, 15700, 15750, 15800, 15850, 15900, 15950, 16000, 16050, 16100, 16150, 16200, 16250, 16300, 16350, 16400, 16450, 16500, 16550, 16600, 16650, 16700, 16750, 16800, 16850, 16900, 16950, 17000, 17050, 17100, 17150, 17200, 17250, 17300, 17350, 17400, 17450, 17500, 17550, 17600, 17650, 17700, 17750, 17800, 17850, 17900, 17950, 18000, 18050, 18100, 18150, 18200, 18250, 18300, 18350, 18400, 18450, 18500, 18550, 18600, 18650, 18700, 18750, 18800, 18850, 18900, 18950, 19000, 19050, 19100, 19150, 19200, 19250, 19300, 19350, 19400, 19450, 19500, 19550, 19600, 19650, 19700, 19750, 19800, 19850, 19900, 19950, 20000, 20050, 20100, 20150, 20200, 20250, 20300, 20350, 20400, 20450, 20500, 20550, 20600, 20650, 20700, 20750, 20800, 20850, 20900, 20950, 21000, 21050, 21100, 21150, 21200, 21250, 21300, 21350, 21400, 21450, 21500, 21550, 21600, 21650, 21700, 21750, 21800, 21850, 21900, 21950, 22000, 22050, 22100, 22150, 22200, 22250, 22300, 22350, 22400, 22450, 22500, 22550, 22600, 22650, 22700, 22750, 22800, 22850, 22900, 22950, 23000, 23050, 23100, 23150, 23200, 23250, 23300, 23350, 23400, 23450, 23500, 23550, 23600, 23650, 23700, 23750, 23800, 23850, 23900, 23950, 24000, 24050, 24100, 24150, 24200, 24250, 24300, 24350, 24400, 24450, 24500, 24550, 24600, 24650, 24700, 24750, 24800, 24850, 24900, 24950, 25000, 25050, 25100, 25150, 25200, 25250, 25300, 25350, 25400, 25450, 25500, 25550, 25600, 25650, 25700, 25750, 25800, 25850, 25900, 25950, 26000, 26050, 26100, 26150, 26200, 26250, 26300, 26350, 26400, 26450, 26500, 26550, 26600, 26650, 26700, 26750, 26800, 26850, 26900, 26950, 27000, 27050, 27100, 27150, 27200, 27250, 27300, 27350, 27400, 27450, 27500, 27550, 27600, 27650, 27700, 27750, 27800, 27850, 27900, 27950, 28000, 28050, 28100, 28150, 28200, 28250, 28300, 28350, 28400, 28450, 28500, 28550, 28600, 28650, 28700, 28750, 28800, 28850, 28900, 28950, 29000, 29050, 29100, 29150, 29200, 29250, 29300, 29350, 29400, 29450, 29500, 29550, 29600, 29650, 29700, 29750, 29800, 29850, 29900, 29950, 30000, 30050, 30100, 30150, 30200, 30250, 30300, 30350, 30400, 30450, 30500, 30550, 30600, 30650, 30700, 30750, 30800, 30850, 30900, 30950, 31000, 31050, 31100, 31150, 31200, 31250, 31300, 31350, 31400, 31450, 31500, 31550, 31600, 31650, 31700, 31750, 31800, 31850, 31900, 31950, 32000, 32050, 32100, 32150, 32200, 32250, 32300, 32350, 32400, 32450, 32500, 32550, 32600, 32650, 32700, 32750, 32800, 32850, 32900, 32950, 33000, 33050, 33100, 33150, 33200, 33250, 33300, 33350, 33400, 33450, 33500, 33550, 33600, 33650, 33700, 33750, 33800, 33850, 33900, 33950, 34000, 34050, 34100, 34150, 34200, 34250, 34300, 34350, 34400, 34450, 34500, 34550, 34600, 34650, 34700, 34750, 34800, 34850, 34900, 34950, 35000, 35050, 35100, 35150, 35200, 35250, 35300, 35350, 35400, 35450, 35500, 35550, 35600, 35650, 35700, 35750, 35800, 35850, 35900, 35950, 36000, 36050, 36100, 36150, 36200, 36250, 36300, 36350, 36400, 36450, 36500, 36550, 36600, 36650, 36700, 36750, 36800, 36850, 36900, 36950, 37000, 37050, 37100, 37150, 37200, 37250, 37300, 37350, 37400, 37450, 37500, 37550, 37600, 37650, 37700, 37750, 37800, 37850, 37900, 37950, 38000, 38050, 38100, 38150, 38200, 38250, 38300, 38350, 38400, 38450, 38500, 38550, 38600, 38650, 38700, 38750, 38800, 38850, 38900, 38950, 39000, 39050, 39100, 39150, 39200, 39250, 39300, 39350, 39400, 39450, 39500, 39550, 39600, 39650, 39700, 39750, 39800, 39850, 39900, 39950, 40000, 40050, 40100, 40150, 40200, 40250, 40300, 40350, 40400, 40450, 40500, 40550, 40600, 40650, 40700, 40750, 40800, 40850, 40900, 40950, 41000, 41050, 41100, 41150, 41200, 41250, 41300, 41350, 41400, 41450, 41500, 41550, 41600, 41650, 41700, 41750, 41800, 41850, 41900, 41950, 42000, 42050, 42100, 42150, 42200, 42250, 42300, 42350, 42400, 42450, 42500, 42550, 42600, 42650, 42700, 42750, 42800, 42850, 42900, 42950, 43000, 43050, 43100, 43150, 43200, 43250, 43300, 43350, 43400, 43450, 43500, 43550, 43600, 43650, 43700, 43750, 43800, 43850, 43900, 43950, 44000, 44050, 44100, 44150, 44200, 44250, 44300, 44350, 44400, 44450, 44500, 44550, 44600, 44650, 44700, 44750, 44800, 44850, 44900, 44950, 45000, 45050, 45100, 45150, 45200, 45250, 45300, 45350, 45400, 45450, 45500, 45550, 45600, 45650, 45700, 45750, 45800, 45850, 45900, 45950, 46000, 46050, 46100, 46150, 46200, 46250, 46300, 46350, 46400, 46450, 46500, 46550, 46600, 46650, 46700, 46750, 46800, 46850, 46900, 46950, 47000, 47050, 47100, 47150, 47200, 47250, 47300, 47350, 47400, 47450, 47500, 47550, 47600, 47650, 47700, 47750, 47800, 47850, 47900, 47950, 48000, 48050, 48100, 48150, 48200, 48250, 48300, 48350, 48400, 48450, 48500, 48550, 48600, 48650, 48700, 48750, 48800, 48850, 48900, 48950, 49000, 49050, 49100, 49150, 49200, 49250, 49300, 49350, 49400, 49450, 49500, 49550, 49600, 49650, 49700, 49750, 49800, 49850, 49900, 49950, 50000, 50050, 50100, 50150, 50200, 50250, 50300, 50350, 50400, 50450, 50500, 50550, 50600, 50650, 50700, 50750, 50800, 50850, 50900, 50950, 51000, 51050, 51100, 51150, 51200, 51250, 51300, 51350, 51400, 51450, 51500, 51550, 51600, 51650, 51700, 51750, 51800, 51850, 51900, 51950, 52000, 52050, 52100, 52150, 52200, 52250, 52300, 52350, 52400, 52450, 52500, 52550, 52600, 52650, 52700, 52750, 52800, 52850, 52900, 52950, 53000, 53050, 53100, 53150, 53200, 53250, 53300, 53350, 53400, 53450, 53500, 53550, 53600, 53650, 53700, 53750, 53800, 53850, 53900, 53950, 54000, 54050, 54100, 54150, 54200, 54250, 54300, 54350, 54400, 54450, 54500, 54550, 54600, 54650, 54700, 54750, 54800, 54850, 54900, 54950, 55000, 55050, 55100, 55150, 55200, 55250, 55300, 55350, 55400, 55450, 55500, 55550, 55600, 55650, 55700, 55750, 55800, 55850, 55900, 55950, 56000, 56050, 56100, 56150, 56200, 56250, 56300, 56350, 56400, 56450, 56500, 56550, 56600, 56650, 56700, 56750, 56800, 56850, 56900, 56950, 57000, 57050, 57100, 57150, 57200, 57250, 57300, 57350, 57400, 57450, 57500, 57550, 57600, 57650, 57700, 57750, 57800, 57850, 57900, 57950, 58000, 58050, 58100, 58150, 58200, 58250, 58300, 58350, 58400, 58450, 58500, 58550, 58600, 58650, 58700, 58750, 58800, 58850, 58900, 58950, 59000, 59050, 59100, 59150, 59200, 59250, 59300, 59350, 59400, 59450, 59500, 59550, 59600, 59650, 59700, 59750, 59800, 59850, 59900, 59950, 60000, 60050, 60100, 60150, 60200, 60250, 60300, 60350, 60400, 60450, 60500, 60550, 60600, 60650, 60700, 60750, 60800, 60850, 60900, 60950, 61000, 61050, 61100, 61150, 61200, 61250, 61300, 61350, 61400, 61450, 61500, 61550, 61600, 61650, 61700, 61750, 61800, 61850, 61900, 61950, 62000, 62050, 62100, 62150, 62200, 62250, 62300, 62350, 62400, 62450, 62500, 62550, 62600, 62650, 62700, 62750, 62800, 62850, 62900, 62950, 63000, 63050, 63100, 63150, 63200, 63250, 63300, 63350, 63400, 63450, 63500, 63550, 63600, 63650, 63700, 63750, 63800, 63850, 63900, 63950, 64000, 64050, 64100, 64150, 64200, 64250, 64300, 64350, 64400, 64450, 64500, 64550, 64600, 64650, 64700, 64750, 64800, 64850, 64900, 64950, 65000, 65050, 65100, 65150, 65200, 65250, 65300, 65350, 65400, 65450, 65500, 65550, 65600, 65650, 65700, 65750, 65800, 65850, 65900, 65950, 66000, 66050, 66100, 66150, 66200, 66250, 66300, 66350, 66400, 66450, 66500, 66550, 66600, 66650, 66700, 66750, 66800, 66850, 66900, 66950, 67000, 67050, 67100, 67150, 67200, 67250, 67300, 67350, 67400, 67450, 67500, 67550, 67600, 67650, 67700, 67750, 67800, 67850, 67900, 67950, 68000, 68050, 68100, 68150, 68200, 68250, 68300, 68350, 68400, 68450, 68500, 68550, 68600, 68650, 68700, 68750, 68800, 68850, 68900, 68950, 69000, 69050, 6910

24) *Đo Trưởng-Duyết* đời Đường dựng ra, một
hàng lanh ở Hà-nam.

25) *Lê-Tiên* cùi hạc qua chơi Nhạc-duong; có
câu thơ: « Tam tủy Nhạc-duong nhả bút thư,
Hàng ngâm phi quá Đặng-đinh hò » nghĩa là
ba lần uống rượu say ở Nhạc-duong mà không
nhể, rồi ngâm thơ hoặc bay qua hò Đặng-
đinh.

26) Phap trong-Yêm đời Tống làm bài kỵ
« Trung-tu Nhạc-duong-lan » có câu cao:
Nhà hò chỉ ta nai mè... nghĩa là: trước việc
bỏ cửa thiền hò mà...

27) Nel ông Khổng-Minh cầm phong đè đánh
quân Tào-Tháo & sông Xích-bích.

(28) Hồ-bắc là một trong trấn, triều đình
Thanh đặt chức tiết-chó ở đó, để coi sóc các
vịc, nhất là về quân sự.

(29) Về phía tây nam huyện Võ - Xương tỉnh
Bắc-kinh có một tòa lầu. Xưa kia Phí văn Vi tu
môn đặc dạo, mỗi khi cõi con hoàng-hạc đi
shot, thường vào do nghỉ, người ta phân đó
gọi tên lầu là Hoàng-hạc-lầu.

(30) Thời-Hiện đời Đường, khi qua Hoằng-
hạc-lâu, có làm thơ, trong có câu: « Hoằng-
hạc nhất khát phục phản, Bạch-vân thiên
tử không du » nghĩa là: hạc vàng một đi
không trở lại, mấy trăng ngắn năm vư vẫn
bay. Võ sáu Lý-Bach qua đó, định làm thơ,
thấy thơ của Thời-Hiện, phục là: bay giờ hót
không làm nữa, có làm khát thơ tờ ý, trong có
câu: « Nhàn-tiền hữu cảnh đạo bất đáo, Thôi-
Hiện đã thi tại thương xá » nghĩa là: a Thôi-
Hiện đã thi tại thương xá nơi không được Thơ đã Thôi
Hiện ở trên rải.

(31) Tiêu-thơ là cây tao; tục truyền do Lê-
Nhân (Lê-đặng-Tân) gióng.

(32) Thụy-tiền-định, tục truyền là nơi Lê-tiên
nhóm ngói, bùn cành có trung Lu-sinh cũng nằm
ngói. Lu-sinh đây tức là người mê trong truyện
Đường-trong-mộng Lu-học giới thi chia ma-không
gặp-van, nằm ngói ba mươi tuổi vẫn nghèo
kém, gõ Lê-tiên ở một nhà hàng, có phần nần
về thân thể. Lê-tiên giao cho cái gối bao nấm
ngói và thấy mảnh được sang zwug. Thế là
kết với gối đầu đã ngã ngay, xiêm-bao thấy
nhau mà đỡ cao, vợ đỡ con khén, quyền thế
lách-dịch trong một thời kỳ hơn 20 năm, sau
khi vua ngã, sách khuya đuổi về, lại nghèo hèn
như trước, tối tào ay đeo mình tinh dấp, thấy
người chủ hầm-thiết với ai... »

MỚI XUẤT BẢN:

LE CAPITAINE X BỐ-HỮU VỊ

par S. E. PHẠM QUÝNH
Ministre de l'Intérieur

Một cuốn sách hay của thư-xã
Alexandre de Rhodes, dày 50
trang, khổ 12 x 18, có ba bức
hình và bản dịch của Nguyễn
tiến LÃNG, Pháp-văn và Việt-
văn đối chiếu.

Một áng văn kiết-tác của cụ
Thượng PHẠM, mà trong thời
buổi này, thành-niên Nam Việt
sẽ ai cũng nên ngâm đọc và
suy nghĩ. Bản thường... 800.
Bản giấy... 300. Giá: 8p22.

Feng phat hanh: MAI LINH
31, RUE DES PIPES — HANOI

BÁI CÓ BẤY:

Khảo cứu về
Tiếng Việt-nam
của TRÀ - NGÂN giá 2p40

Bước đường mới

Tâm-tý văn-thuyết
của DUONG - NGA giá 3p.00

Kim - Tự - Tháp
của Phan-quang-BINH, 2p00

TRÌNH HỌC TẬP THUYẾT

KHỈ ĐÁ

của THÀNH THẾ-V

Trong bộ Tây-du-ký-chung
ta được biết truyện thày
Đường-ting sang đất Phật
của Kinh. Vị sư đó có bốn
đồ-dụ truy-lye trong cuộc
như Tây-ky: một chú khỉ
đá, một con lợn người, một
loài yêu quái và một con
rồng ngựa.

Chúng ta cũng lại đã biết
rằng Phật-giáo có một triết-
ly cao-siêu, đã thắng đem
giảng-giải cho thiên-hè, it
người linh-hội được. Đó
không linh-hội được còn ai
theo đạo? Vì thế cho nên
những người tuynh-truyen
đạo Phật mới bày đặt ra
những truyện (đạo nào
mà chẳng có những truyện
hoang-duong quái-dần) có
tinh-cách làm-mô-hoặc lồng
người, hoặc ít nhất cũng
danh-trúng vào lòng mê-tìn
của người ta. Họ lại dựa
vào những việc đã ghi trong
lich-sử mà tú-diêm và vòi
thêm ra.

Tì như truyện thày Huyền
Trang muốn lý duyết chân
kinh mà đã sang xứ Phật.

Cuộc du-lịch đã được ghi
vào lịch-sử vì có một chức-
vụ khá quan-trọng trong
văn-hóa. Nhưng điều ấy ít
người kể đến. Người ta phần
nhất chí biết những cuộc
du-phép ghe gốm của chúa

Phật là nhất là độc-tôn. Thế
là những nhà truyền đạo
Phật mẫn nguyên. Họ đã
đạt được tối mục-dich:
kiến cho nhân dân kinh-
phục mến yêu phép Phật.
Tù chồ kinh-phục mến yêu
đến chồ tin mến sùng bái chí
của mọi bước.

Và chúng ta chờ nên trường
(như nhiều người vẫn nhầm)
rằng dân quê(f) vốn có một
quán-niệm triết-ly thô - so
là tin cậy địa-ngực đe trường
phai những người làm ác.
Không! cái quán-niệm về
thiên-dàng địa-ngực chỉ là
của tôn giáo bày đặt ra. Né
rào quá cái quán-niệm triết-
ly thô-so của dân-chứng.
Người ta mới sinh ra thấy
sẩm sét thì khiep hãi do
bền-nắng uy-ve, đứng trước
ey-bi-mặt của cái sống cái
chết thì lo sợ do cái bần
khoán muôn biền-biết chán-
ly. Và cái tri-thô-so nhân-dó
mà vỗ với ngã ra thần-sấm
thần-sét, yêu mến quý-quái.

Cái mầm tôn-giáo đó sau
này nó dần dần được nảy
nở tươi tốt. Từ chỗ thô nham
đất, hốc cây, người ta đã
buộc dân chồ thờ tranh
thần, tượng bụi, là một
phần vì cái cách tiêu-

thu-vết-hoa và nhất là thắn-
ky-hoa những việc thuộc về
tôn-giáo như bộ Tây-du vậy.

Nhưng cái thắn-ky-hoa trong
Tây-Du lại do một ngon-hút
cô-ky tài dùn xép, cho nên
trong đó tràn ngập nhiều triết-
ly sâu sắc mà những người
đọc thường qua đe giải-trí
không thể nhận xét ra được.

Thày Đường-Ting, như ta
đã nói trên, có bốn cao-dồ-bé
về giúp sực. Mỗi một đồ-dụ
có một tính cách riêng.

Cow ngựa trắng là con một
vị Long-vương bị tội mà phải
biển hình ra như vậy để
chém tội. Mèo trắng là biến
hiệu sự trong sách cuong-truc.
Mèo lang-màu đối
với người Tàu-khai xưa là
tượng trưng cho sự can-dám
hăng-hái. Vậy the-hồ
con ngựa của đức Huyền
Trang phải là một giống
ngựa rất ngay mèo có thể
mang chú di được trên một

cuộc hành trình gian-nam
nguy-hiem đó hoặc hon-nha
con rồng-ngựa kỳ chi là long
can-dám và cuong-truc cù
vị sự tàn-tâm vi đạo.

Sa-lang là một vị sao trên
giời giáng sinh. Trước con
sinh yêu-tác quái-tuấn von
sông. Sau cũng di theo
long-điểm và cuong-truc

Trái lái với Sa, anh chàng Chú-kết-giới thi đấu nào cũng hực-hắc làm le làm bậy. Con lợn người ấy là hiện-tinh của địa-tinh và cẩm-thanh. Thầy Đường-Tăng phải chặt vật làm mồi kim-chẽ nồi nô.

Đường Tăng cả là Tôn-Ngộ Không, chủ khỉ dã này là biền-hiệu cho cái tri-khôn của loài người. Thật là cả một cuộc tiến-hóa của tri-tuệ bắt đầu ngay từ lúc phái-sinh ngự ta trong bộ Tay-du kỵ.

Tri-tuệ ở đâu mà ra? Chín hòm tinh-hoa của trời đất, ở cái khỉ anh-linh của vũ-trụ Lột-động-lại. Chúng ta được biết ở đảo ngoại Đông-Tháng Thần-Chân có mõm đê hép-thu cái tinh-hoa đó, cái anh-linh đó mà thụ-thai sinh ra khúi khái,

tri-khôn loài người dè lại trên da.

Nhung tri-khôn dâng vào việc tự-lưu-tự-vé chưa dứt thi-hết bến linh. Đường trước những cái lô-lùng bí mật của vũ-trụ, chính cái bùn khoán ham muôn được trở nên linh-diện, tri-khôn tìm tòi cách đặt tới chán-lý và cách tự mở mang mải rữa. Chủ khỉ dà vĩ thề mới đi tìm tiên học đạo.

Một khi tri-khôn dã được mở mang thêm và dã ối gần chán-lý được một bậc, thi thường bì cái tự-phụ, cái cao vọng nó lôi chí-pu, muồn làm những cái lay trời đồ đất cho nên khỉ dã khai học được một chât-dạo-pháp dã cùi gan xung là Tề-thiên-dai-hành mà dì nào loạn tối ca Tu-niên-đinh.

Nhưng con người vẫn còn có chút luong-tâm dè ngần ngừa sự làm quý. Mẽ mà luong-tâm thẳng thi túc khái người ta phải quay về diễn-thiện. Đạo-dức, luon lý vẫn là đẹp bót những hành-dòng ngang-tàng trái phép vò lý. Ông Bại Thành khai kia không thua ai so ai, mà ối khi gặp phép Phật cũng đánh nấm mep dưới nấm quâ-nui dè nấm chờ dịp tu tính chuộc lỗi. Rồi trong cuộc di sang Tây-phương, mỗi khỉ Huyền-Trang bị nạn là được Ngô-Không cứu thoát. Đó là cái tri-khôn dã giúp cho nhà sư di thiền kinh tránh khỏi được nhiều nỗi gian-nan nguy hiểm vậy.

Tóm-lai, thấy Đường-Tăng chẳng có một đỡ-dé nào chung di sang đất Phật. Bà là một

hiểm nghèo lao khổ mà nhữ cậy người dâ dâu. Vậy vị sư đó dã chỉ một thân dì Tày Trúc mà những món-dâ kia chỉ là tượng trưng cho tri-khôn, cho thi-đạo, cho can-dâm, cho bén gan của nhà sư ấy.

Trong sách Phật, thường thường vẫn lấy con khỉ dè biền-hiệu cho tri-khôn loài người,

Tí như trong phái Sô-luận (Sám-khya) có giày rằng: «Hồi các đệ-tử, con khỉ tung tăng ở trong rừng, nắm cánh này, cầm cánh khác, cứ thế mãi. Cái tri-khôn của con người, hai là sái tu-tưởng, hay là cái ý-thức cũng vậy: sinh sinh hóa hóa trong một sự thay đổi vô cùng tận hết ngày tới đêm.»

Và trong một truyện về Phật-giáo có kè rằng: «Có một bay khỉ nhìn thấy một hòn bẹt bê-lon trói trên bê. Chứng-tưởng là ô đây sẽ có nhiều vui thú và một con khỉ phảng ngay vào đó. Nhiều con khái thấy con đó nhảy vào đê mà mả không thấy ra trường bạn chúng ở trong đó dưa huống nhiên khói lạc hanh mè mà không rút sa được, bèn ủa nhảy ca vào đê chìm ca xuống biển. Cái bêa đây là biền-trâm luân, hòn bẹt là thân-thê con người mà bay khái là tri-khôn của người. Tri-khôn không nhận biết là thân-thê không phải là sô thật, là hân-thê chỉ như một hòn bẹt chóng muộn cũng sẽ sô tan. Tri-khôn lại thường bị tinh-dục và ham-muốn làm cho mờ tối, cho nên châm-mãi vào biền-trâm-luân mà không thoát ra được.»

Tóm-lai, thấy Đường-Tăng chẳng có một đỡ-dé nào chung di sang đất Phật. Bà là một

DƯƠNG THI

SƯ NI PHÁ-GIỚI

Liêu mi mai ngach thuyền thời tán
柳眉梅額頌倩時新

Tiêu thoát cà-sa đặc cưu thân
笑脫袈裟得苦身

Tam giáp khước vi hành vũ khách
三缺却為行雨客

Cửu thiên tăng thị tán hoa nhân
九天曾是散花人

Không mói phó dù du-du mộng
空門付與悠悠夢

Bảo trường nghinh hồi ẩn ám xuân
寶櫻迎回暗暗春

Ký ngữ Giang nam Từ lão thuyết
寄語江南徐老說

Nhất sinh trung đoản thác thanh trần
一生長短託清塵

LÝ-VIỆN

DỊCH RA QUỐC-VĂN:

Dung-nhan trang diêm theo dõi
Cà-sa cõi bỏ hoàn người ngày xưa

Non Vu nay khách làm mra
Trước kia thường giờ vốn ngotrì rắc hoa

Cứa không giặc mộng thoảng qua
Màn loan xuân kín thiết tha đón vè

Gửi lời nhắc lão Từ nghe
Truyện đời hay dở khen chê sá gì

Ý THO: Tác-giả mượn cảnh sú ni phâ giời này để ngụ ý chê một người vốn tự nhận là thanh cao, ở ăn-một-noi, xa-vòng danh lợi, sau lại đổi tiết ra làm quan, bón-xu các nơi quyền quý, mất hết liêm sỉ.

(1) Lâm-mra: Biển Vu-sơn thân-nữ nói vua Sở dồn-choi Cao-đường, mộng thấy một người con gái ty-xung là thân-nữ ở Vu-sơn, sâm-lâm-mây, chiều-lam-mra, xin được chầu-huân.

(2) Rắc-hoa: Kinh-Duy ma-néi trong một hội phật, có một thiên-nữ,illy hoa-rắc vào các bê-tát, ai nấy đều rơi ra hối, đán-dai đê-tử, hoa đều dính vào mình. Thiên-nữ nói: hoa

GIẤY Phong TẶT
43
PHÓ HÀNG ĐIỀU
CỔ SỐ ĐẶC BIỆT:
KIỂU CỜP
DA TỐT
GIA HẠ
HIỆU GIẤY PHONG TẶT SÁNG LẬP TỪ NĂM 1917 LA
MỘT HIỆU GIẤY DỨT TIN NHÌM NHẤT HÀ NỘI

ĐÃ CÓ BẢN:

TRÊN đường nghệ thuật

Văn-học bích-luận của Vũ-Ngọc-Phan. In lần thứ hai, bộ phzę thám-chú Hán và rêu lật rất kỹ — Quyển-thường 3p00. Bản-lona dō 15p00 — Bản-Vella Moirans 16p00.

CON DƯỜNG MỚI CỦA THANH NIÊN

của Vũ-Ngọc-Phan — Sách giáo dục thanh-nien mà già-nhâp nǎo cũng cần phải có. Giá 2p20.
NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI — Võ-gia-Trang, Thái-Help
Hà-Nội — Thư-tử gửi cho Nhà-Phan-Thanh

SẮP CÓ BẢN:

Nguyên-công-Trú

của NGUYỄN BÁCH KHOA

— Nguyễn-công-Trú và dâng
cấp-sĩ phiết qua-le với nhau
thi-não?

— Cõi-rõ-xó-hết của tu-tưởng
và tâm-lý Nguyễn-công-Trú.

— Quan-niệm-hanh-lạc của
Nguyễn-công-Trú cõi-mẫu
thuẫn-với chí-nam-nhi của
ông-không?

ĐÃ CÓ BẢN:

KINH TẾ HỌC

Phò-thông
của NGUYỄN HẢI ÁU giá 3p60

HÀN-THƯƠNG TẠI HÀ NỘI

lâu-lâu xao xuyến và cho phép ông được
tại-nghi hành-su. Còn với trực-thần thì
ngài dạy thảo-tử chí-dụ, ngày mai sẽ dân
nhớ Phu-văn - lâu cho bách-tinh xem ;
trong ấy quý-tội cho Nguyễn-văn-Trọng
kính-dịch, mới có cuộc thất-trận trong
tháng vừa qua, nhưng quan-quân chẳng
thiết-hại mấy chút, mà du-đảng giặc Khối
thì sắp tiễn-diệt đến nơi ; vậy, những gia-
đinh có người đi quân-thú, cứ việc an-cư
lạc-nghịp, chờ đợi tin tức khai-hoàn sẽ đến
nay mai, không được nghe lời dân-buynh,
làm gì trái thường, mà phạm quốc-pháp
v.v...

Hôm sau, ông Trung-quân Đô-thống mở
cuộc đò-xé, té ra những nhà ở kinh-thành
sở dĩ bày đặt ma chay là bởi có tin đồn ở
Gia-dịnh « toàn-quân phúc-một », mà sở
dĩ có tin ấy, nguyên-Ủy là từ mọ đội Thập
kê chuyêna nâm-mộng thấy chồng hùng-linh
về báo tử-tử-trận và chỉ-nơi giấu-bạc. Ông
ludden sai bắt mọ tổng-giam vào ngục Hộ-thanh
và xin làm án trám-quyết, lấy cớ rằng mọ
bày chuyen mộng-mị, làm mê-dân hoặc
chúng náo-dộng nhân-tâm.

Tội-nghịp vợ-dội Thập thương nhô-chồng
nâm-mộng thê-nào kè với hàng-xóm như
thế, không-dầu bị buộc vào tội-tay-dinh, bỏ
nâm-sau-dứa con-thor-dai-bo vơ-ở-nhà, vào
nâm-trong ngục-dè-chờ ngày-chết ? Nỗi-oan
những-muôn-vạch-trời mà-kêu !

Nếu-mấy hôm sau không có tin mang ở
đang-rong đưa ra làm cho nhà-vua đỡ
buồn-hea vai, triều-dinh trở-lại phẩn-chán,
thì chắc vợ-dội Thập chết-oan-mạng thật.

Ấy là tin-quan-quân đại-thắng gặt-Xiêm,
đuổi-rá khỏi bờ-cố-Nam-kỳ và Chân-lạp, lại
curop được khí-giới ngựa voi của giặc-khá
nhiều.

Trận-dai-thắng này cách-trận-dai-bại-kia
không-dầy-một-tháng

Tin-thắng phái-bảo đến-kinh, vua Minh-
mạng vui mừng-hơn-hở, bệnh-hoạn tự-lai,
minh-rồng-bình-phục, không-phải-cần-dùng
dẫn-các-quan-Thái-y-viện-nữa.

Cả triều-dinh và nhân-dân-lại phẩn-chán
yêu-vui ; kinh-thành tan-hỗn không-khí-âm-
đạm-hỗm-trước.

Chúng ta đừng-nên chia-rẽ
nhau vì những f-tưởng viền
vòng, nên hợp-sức-lại mà-tìm
phương-kế-hàng-ngày giúp-nhau

Trên-sông Hương có cuộc-diễm-duyet
thúp-su và dua-boi thuyền-rồng ; vua-nhà
ra-xem, dân-chúng được thấy-nghi-vệ osi
ngu-hiem, cảnh-tượng vui-vẻ. Phố-xá đều-kết
hoa-treo-dèn, có-vé-rộn-riph hơn-tết nguyễn-dân.

Trong-dịp-ấy, ngài-châc-phệ-xá-tội cho-vài
chục/người-phạm-tử-hình ; trong số đó mọ
đội Thập là-một. Lại-truyen cho mọ-quan-tiên.

Mụ-trở-về túp-nhà-tranh-ở-cửa-Dông-be,
ôm-lấy-lũ-con, mừng-ra-nước-mắt. Lũ-trẻ
ngày-thơ-ấy đã-có-cha-tử-trận-ở-chân-thành
Phiên-an, lì-nữa-chúng-nó-mđ-cái-lão-thứ
hai-nếu-người-mẹ-thác-osan-dưới-thanh
gươm-của-chú-linh-dao-phu ! Mả-thay-dài
Thập-qui-chết-trận-thật, vì-trong-sô-quân-linh
tử-thuong-trận-ấy-vừa-mới-tu-về-bộ
Binh, cả-tên-thầy. Mười-quan-tiên-vua-ban
cho-mụ, túc-là-số-tiền-tuất-quá-vây.

Bây-giờ, khắp-kinh-thành đều-ca-ngợi
công-trạng Nguyễn-Xuân và Trương-minh
Giảng ; nhất-là Nguyễn-Xuân. Vì-những
trận-ta-thắng-nhờ-có-tài-năng-thao-luợc
của-ông-nhiều-lầm.

Sau-Trương-minh-Giảng-ở-lại-Nam-vang,
kinh-ly-việc-bảo-hộ-Chân-lạp ; Nguyễn-Xuân
thì dem-quân-trở-về-trước-thành
Phiên-an, vieng-mở-Nguyễn-văn-Trọng
và được-chứng-kien-những-dấu-vết-thảm-bại
vừa-qua, chưa-kịp-vài-lấp-hàn-gắn.

Vua-thay Nguyễn-Xuân bày-tổ-tài-năng-và
lập-dược-chiến-công-nhu-thể, liền-hạ-chí-
độ-phong-làm-thượng-tướng, thay-chân
Nguyễn-văn-Trọng, nghĩa-là-giao-phó-cho
ông-cái-trach-nhiệm-khôi-phục-uy-lực-của
triều-dinh-ở đất-Nam-kỳ và phái-tiêu-rú
nguy-dâng-cho-xong.

(còn-nữa)
HỒNG-PHONG

Người-lịch-sự-nên-tìm-cho-dược Brillantine CRISTAL mà-dùng.

TỰ-LAI HUYẾT - TRUNG-BƯỚU

Chuyên trị Nam, Phu, Lão, Xu thiểu máu
gay sâm, xanh bàng, vàng dầu, chóng
mật, ảnh thần bài hoại kẽm ăn, kẽm ngũ
đông được thuốc này thấy biến hiện
ngay. Voi to giá 5p.00 Voi nhỏ giá 3p.00.

Bán tại hiệu thuốc : THÁI - CÓ

N-22 HÀNG BẮC HANOI, khắp các nơi đều có đại lý

NUOC BẦU, NGAT MŪL, SỐT
HÓNG, BẠU MINH RÈN DÙNG:

Thời nhiệt tán ĐẠI-QUANG

Xin nhận ký hiệu (bướm bướm) mới khỏi nhầm
23, phố hàng Ngang Hanoi -- Tel. 805

BÚT MÂY : HAWAIIAN

Có máy điện khắc thêm tên
Giá 16p.00 thêm 1p.50 trước recommandé.
Ôi xa giờ nửa tiền trước, còn gửi ert.
MAI LINH 60 Cầu Đất Hải Phòng

NÉN HÚT THUỐC LÀ

BASTOS

NGON, THƠM

Giá... . . . . . 0\$19

Dầu Nhị - Thiên

Trị bách bệnh nhất thần hiếu. Mỗi voi 0\$40
NHI-THIỀN-BƯỜNG DƯỢC-PHÒNG
76, phố hang Buôn, Hanoi — Téléphone 849

RĂNG TRẮNG KHỎI SÂU THƠM MIỆNG

vì dùng :

thuốc đánh răng

GLYCERINA

Giày Phuc-My

204, rue du Coton
Hanoi

Kính mời các ngài, các bà, các cô cùng các em bà
hãy dùng giày, dép, giày lặn lá bài, các đồ bằng da của
tiệm giày Phuc-My, cam đoan được vừa ý. Có catalogue
kinh biển. Bao buôn bán lẻ khắp mọi nơi

TRONG VĂN PHÒNG TỦ BÀO

PACIFIQUE

MỤC VIÊN

đã chiếm một địa vị quan trọng vì
TỐT — TIỆN — RẺ

HỘI TẠI CÁC HÀNG SÁCH

Mua buôn : Atelier Pacific — 94 M: Foch, Vinh

BÃ CÓ BẢN:

MẠC-TÙ TRIẾT-HỌC TÙNG-THƯ

của NGÔ TẤT TỐ — Một học thuyết Đông-
phương mà lý luận rất khoa học, chứ
không là mờ nhạt như học thuyết khác.
Có in cả chữ pha và cẩn giải. Sách dày
ngót 200 trang. Loại thường 3p.00, trước gửi
0p.40. Loại đặc biệt 0p.60, trước gửi 0p.80.

Thu và ngâm phiếu gửi về:
NHÀ IN MAI LINH, HANOI

CÁC GIA-BÌNH NÊN DÙNG THUỐC:

ĐAU DẠ DẬY

HO GÀ

ĐIỀU-NGUYỄN

Tổng-địa : 125 Hàng Bông, Hanoi

Đại-lý khắp cõi Đông-pháp

Antre de publication créée antérieurement à la
loïc du 13 Décembre 1941

Édition bimensuelle de Trung-Bắc Tân-Vân n°

Imprimé chez Trung-Bắc Tân-Vân

38, Boulevard Haussmann — Hanoi

Tirage ... exemplaires

Certifié exact l'insertion

L'ADMINISTRATEUR GÉRANT: NG.DOX VUONG